

16. květen 2014
Zvláštní číslo

www.krtiny.cz

Sto let Sokola ve Křtinách

Tělovýchovná jednota Sokol Křtiny slaví. Už celé století sdružuje a vychovává křtinskou mládež. Několik generací křtinských obyvatel vděčí Sokolu za svůj vztah k sportu a pohybu. Pro většinu z nás je Sokol synonymem aktivního společenského života v obci a rádi se k sokolské tradici hlásíme.

Když se 16. května 1914 malá skupinka mladých nadšenců rozhodla založit místní sokolskou organizaci, nemohla tušit, že ještě po sto letech se budou jejich potomci a následovníci scházet za stejným účelem a hlásit se k stejným ideálům sportovního a společenského ducha, že tyto ideály ponесou přes všechny dějinné

a společenské zvraty bouřlivého dvacátého století, přes dvě světové války, z nichž hned ta první si mezi nimi vybrala krvavou daň, dříve, než stihli poprvé předvést veřejnosti své sportovní umění, kdežto druhá válka se pokusila udusit jejich pokračovatele úplně. Nadšení pro sport a pohyb vydrželo Sokolům dodnes, přesto, že po většinu času jim místo tělocvičny sloužily jen společenské sály několika místních hospod a někdy ani to ne.

Rovná stovka se neslaví každý den a dožívá-li se jí organizace, která se podílela a podílí na většině aktivit společenského života ve Křtinách a která v různé míře formovala mládí a dospívání většiny z nás, je to o důvod víc, abychom jí věnovali patřičnou pozornost. Toto zvláštní číslo Zpravodaje vydáváme proto na počest křtinských Sokolů a jejich výročí.

Městys Křtiny

100 let Tělocvičné (později Tělovýchovné) jednoty Sokol Křtiny

K stoletému výročí uvádíme sérii článků, mapujících jednotlivá období, jimiž křtinský Sokol během své historie prošel. Sepsala je dvojice sokolských odborníků na slovo vzatých, bývalých předsedů sokolské organizace. Jindra Tarnovská, rozená Šnobllová v řadách křtinského Sokola aktivně působí od dětství a je tak přímou svědkyní a účastnicí více než poloviny z těch sta sokolských let a ing. Přemysl Horek, jehož jméno je spojeno s řadou sokolských aktivit od sedmdesátých let dvacátého století dodnes.

Na tyto faktografické články navazují dále osobní vzpomínky a úvahy ostatních pamětníků sokolského života, tak jak se nám je podařilo uspořádat. Defilují v nich jména lidí, kteří se v různé míře zapsali do historie Sokola, někteří před dávnými léty, jiní teprve nedávno. Některé vzpomínky se vzájemně prolínají, doplňují a opakují z různých pohledů. Není divu, vždyť jsme je prožívali všichni společně a přitom každý po svém. A že bylo na co vzpomínat, o tom se přesvědčíte sami. Vzpomínek se sešlo nakonec tolik, že jsme měli problém je do Zpravodaje vměstnat, přesto, že vzpomínek na první republiku je pomálu. Chybějí už pamětníci.

Možná jste si zapamatovali některé události trochu jinak, možná Vám bude chybět mezi jmenovanými někdo, kdo se o náš Sokol také zasloužil. Nebylo v našich silách vzpomenout na všechny, kteří křtinským Sokolem za těch sto let prošli, ale i těm nejmenovaným patří naše vzpomínky. Byli bychom rádi, kdyby také vás četba Zpravodaje pobídla k zavzpomínání nad sokolskými událostmi, jak se zachovaly ve vaší paměti a ve vašich písemných či fotografických archivech.

Sokol v létech 1914 - 1948

V sobotu, dne 16. května 1914, proběhla v hostinci Jana Farlíka v Chaloupkách č.p. 33 ustavující schůze Sokola Křtiny. Schůzi předcházely několikaměsíční přípravy a cvičení pod hlavičkou sokolských organizací z okolí, zejména Sokola v Babicích. Citujme z kroniky tělocvičné jednoty Sokol ve Křtinách:

... při založení měla jednota 16 členů činných a 27 přispívajících. Za tělocvičnu zvolen sál br. Jana Farlíka. Rozměry sálu: 9m x 9m x 3,5m. Jednota koupila bradla a na zahradě hostince zřídila kruhy. Potřebné peníze půjčil jednotě starosta br. Karel Pásek. Bratří pak na zahradě pilně cvičili ku sletu...

Nadšení a elán účastníků slavnostní schůze neměl však mít dlouhého trvání. Jen několik týdnů po této památné schůzi se v bosenském Sarajevu odehrál atentát, který zatřásl dějinami. Místo příprav *"ku sletu"* přečetli si Sokolové plamenné provolání staříckého císaře Františka Josefa I. *"Mým národům!"* a vzápětí i povolávací rozkazy. Začala 1. světová válka.

V době války byla činnost Sokola ochromena, protože většina členů narukovala do c. k. armády. Jediný Antonín Řičánek, který zatím povolán nebyl, organizoval alespoň cvičení dorostenců. Krátce před koncem války byl povolán i on a život Sokola se zastavil úplně. Jen neaktivnější dorostenci chodili dál cvičit do Babic.

Ale již 28. srpna 1918, dva měsíce před koncem války a vznikem Československa, proběhla na jejich popud slavnostní schůze, kde Sokol procitl k novému životu. Sedm zakládajících členů útrapy války nepřechkalo, ale jejich místa zaplnili noví milovníci sportu. Řady cvičenců se začaly úspěšně rozrůstat. Současně vznikl i ženský odbor Sokola, vedený Andělou Páskovou. Jednatelkou, cvičitelkou a pozdější kronikářkou se stala mladá učitelka Bohumila Chloupková. Křtinští Sokolové měli elánu na rozdávání, takže záhy nakazili svým nadšením i sportovce z Březiny a Bukovinky. Také tam vznikly místní organizace Sokola.

Křtinský hokej na zamrzlém koupališti ve třicátých letech.

Vedle oblíbeného cvičení na náradí se prosadily i týmy hokeje a fotbalu. Dnes již nevíme o jejich činnosti nic bližšího. O existenci obou týmů vypovídá jen několik dochovaných fotografií, přičemž obě fotografie předválečných hokejistů přinášíme ve světové premiéře. Spatřily světlo světa teprve nyní, po osmdesáti letech, zásluhou Zdeňka Farlíka, který objevil v pozůstalosti

svého otce dva zaprášené skleněné negativy. Přesto, že se nepodařilo jednotlivé hráče identifikovat, fotografie například prozrazují, že za první republiky se bruslilo na zamrzlé hladině koupaliště, což patrně přispělo k jeho zničení.

V roce 1922 přibyl do inventáře kůň. Sokolové marně usilovali o místo pro výstavbu tělocvičny v lese u „*Nového zámku*“ (pozdější měšťanky, čp. 81). Rovněž se pokusili využít k cvičení prostory Staré školy (čp. 16) na Pusté straně, ale ani zde nebyli úspěšní. Naštěstí jim ve věci tělocvičny i nadále vycházel vstříc hostinský Jan Farlík z Chaloupek a jeho syn Vilém, který byl do sokolského hnutí aktivně zapojen. Nakonec se Sokolům podařilo dohodnout s vedením adamovského školního statku (dnešní ŠLP) alespoň výstavbu hřiště pod Offermannovým zámečkem. Dnes už jen málokdo ví, že školní hřiště, o jehož rekonstrukci obec v současné době usiluje, bylo vybudováno silami a prostředky křtinského Sokola v letech 1925-1927. Sokolové se kvůli němu i zadlužili. Provizorně upravené hřiště bylo slavnostně otevřeno okrskovým veřejným cvičením dne 22. května 1927. V roce 1932

tam zasadili, u příležitosti stého výročí narození zakladatele sokolského hnutí, dr. Miroslava Tyrše, tzv. „*Tyršovu lípu*“ a v roce 1937 k ní přibýlo ještě devět dalších. S výjimkou jediné, která byla před časem pokácena, rostou tam všechny lípy dodnes.

V létě 1933 se pod vedením br. Františka Hlouška uskutečnil první historicky zdokumentovaný sokolský tábor na Říčkách. Zúčastnili se ho sice jen tři žáci, ale zato tábořili plných jedenáct dní. Poprvé a nikoli naposledy. Hned příští rok se tam vrátili a v dalších letech tam trávili někdy i celé prázdniny. Tábory na Říčkách tak měly u křtinských Sokolů mnohem delší tradici, než si většina pozdějších tábořníků v sedmdesátých letech uměla představit.

V jednotě sokolské se nejenom cvičilo, ale důraz byl kladen i na činnost vzdělávací. Inventář Sokola obsahoval poměrně rozsáhlou knihovnu, která sloužila Sokolům jako veřejná knihovna a s každým rokem se rozrůstala o nové knihy a časopisy.

Sokolové se ale vzdělávali nejen četbou. Pořádali besedy, školení a divadla. Nechme opět hovořit kroniku. Psal se rok 1924:

Činnost vzdělávací byla plodná. Během roku bylo 55 proslovů, 8 přednášek, 4 rozhovory, 11 předčítání, 2 divadla (Vojnarka, Růže ze Sibíře), 2 dětská divadla, 8 vycházek, 1 humorný večer, besídka s oslavou 28. Října, slavnost Žižkova ...

V roce 1926 zažádali Sokolové o udělení licence k provozu veřejného kina. Když licenci obdrželi, bratr Vilém Farlík upravil sokolskou tělocvičnu ve své hospodě tak, aby mohla sloužit jako hlediště kina a dne 8. prosince 1926 byl provoz kina zahájen, což pro Sokoly představovalo významný zdroj příjmů. Hrávalo se jednou až dvakrát týdně. Přesto, že kino v těžkých dobách hospodářské krize mívalo i ekonomické problémy, bylo pak v provozu plných padesát let a přežilo nejen Viléma Farlíka a jeho hospodu, ale i většinu tehdejších Sokolů. A to přitom ještě v roce 1938 Sokolové váhali, zda má cenu k promítačce zakoupit i zvukové zařízení. Nakonec zakoupili celou novou zvukovou promítačku. Do té doby se promítalo mlčky. Dlouho se však z nové promítačky neradovali. Krátce nato bylo kino zabaveno a ze sokolského biografu se stala protektorátní Viktoria.

Poté, co sál hostince Viléma Farlíka v Chaloupkách začal sloužit jako kino, přesunuli Sokolové postupně své tělocvičny do sálů dalších křtinských hospod: k Páskům, k Pernicům (později u Sedláků) a také k Farlíkům na náměstí (*Vaňhóz*). Tělocvična u Sedláků sloužila Sokolům nejdéle, až do poloviny osmdesátých let. Ale to jsme trochu předběhli.

V roce 1931 si Sokolové pořídili dokonce i loutkové divadlo, se kterým provozovali veřejná představení pod vedením Jaroslava Prachaře. Velkou díru do světa s ním však neudělali. Odehráli pár představení, ale chyběl personál a nakonec si divadélko v roce 1934 vypůjčila sokolská jednota v Proseči, a jaksi je zapoměla vrátit. Když se konečně, po četných urgencích, podařilo jeviště s loutkami získat zpět, bylo raději zapůjčeno křtinské Měšťanské škole, kde se jej ujali *bratři učitelé*.

Sokolská kronika se začala psát v roce 1922. Na jejím sepisování se postupně vystřídal několik sokolských činovníků. Nejprve místní učitel Josef Glogar, který vyhotovil krasopisnou úvodní stranu, vystřídán Bohumírem Mejzlíkem. Pak kroniku převzal Jindřich Farlík a od roku 1938 místní učitelka a obětavá sokolská cvičitelka Bohumila Chloupková, která ji v období okupace pečlivě uschovala a zachránila tak před zničením. V roce 1947 předala učitelka Chloupková kroniku Jindře Tarnovské, která tuto chloubu naší jednoty opatruje dodnes.

V roce 1942 byly všechny sokolské jednoty v Čechách a na Moravě z příkazu protektorátní vlády rozpuštěny a jejich činnost zakázána, ale hned po skončení druhé světové války, dne 17. července 1945, byl slavnostní mimořádnou valnou schůzí Sokol

Křtiny již podruhé znovuzrozen. V té době měla jednota osmdesát členů.

Dlouholetou náčelnicí a cvičitelkou byla Františka Krejčí, která se po roce 1948 provdala a odstěhovala do Zlína. Mezi cvičiteli je třeba zmínit i obětavou Zdenu Kadlecovou (na obrázku zleva), která se stala cvičitelkou již v roce 1936 a věnovala pak sokolskému životu a výchově mladé generace mnohaleté úsilí.

V roce 1948 se muži, ženy, dorostenky a žákyně křtinského Sokola, cvičící v rámci župy Dr. Jindry Vaníčka, zúčastnili posledního XI. Vsesokolského sletu v Praze. Záhy poté byla, již potřetí v průběhu třicetileté historie, úředně ukončena činnost všech sokolských jednot, včetně naší křtinské tělocvičné jednoty. Skončila prvorepubliková etapa její existence.

Sokol v letech 1949 - 1974

Zrušení Sokola znamenalo pro místní členy, zvyklé na aktivní sportovní i společenský život velkou ztrátu. Na počátku padesátých let (přesné datum se nepodařilo zjistit) se proto bývalí cvičenci rozhodli činnost Sokola obnovit, protože se nedovedli smířit s představou, že mládež nadále místo hodin tělocviku bude číst knihy, jak to v té době na místní škole probíhalo. Skupina starších Sokolů proto zvolila jedinou schůdnou cestu: organizačně

se připojila k nově vzniklé ČSTV a přijala název *Tělovýchovná jednota Sokol Křtiny*. Tak začala nová éra křtinských sokolíků, kterým označení Tělovýchovná jednota před názvem Sokol nevadilo, neboť byli a zůstali v srdcích Sokoly a to znamenalo nejen pravidelně cvičit, ale také zabrat široké pole působnosti ve společenském životě obce. Opět se hrála divadla, vyhlášena po celém širokém okolí, promítaly se filmy, pořádaly plesy, zábavy, různé večírky, vzpomínkové akce, Silvestry, Dětské a Sokolské dny. A u toho všeho křtinští Sokolové byli.

Velkých úspěchů a popularity dosahoval hokejový i fotbalový oddíl. Hokejisté hráli i v krajském přeboru! K významným hokejistům patřili Josef Vávra jako kapitán a Jiří Vávra, který hrál i v dorostu Komety - Rudé hvězdy Brno. K posílám hokejistů patřil i Josef Cupák, Josef Hrubý, Miroslav Pokorný, Jiří Špaček, Jiří Pokorný a Zdeněk Pokorný (dvěma posledně jmenovaným se pro jejich dravost říkalo Tygři). Dodejme, že

v hokejovém oddílu hrál také Vlastimil Hloušek, Josef a Jaroslav Hlouškovi, Oldřich Buřík a Karel Kalandra, všichni z Habrůvky. Z Březiny doplňoval mužstvo Miroslav Krivonožka.

Pak nastoupila generace mladších hokejistů: Miloslav Pokorný jako kapitán, Čestmír Šnoblt, Vlastimil Dušek, Jiří Opletal, Luboš Pernica, Mojmír Teplý, Svatoslav Krapl, bratři Josef a Zdeněk Matuškoví, bratři Miroslav a Jan Packovi. Obětavými činovníky, kteří po nocích chodili upravovat ledovou plochu byli František Grégr starší, Miroslav Pokorný, Antonín Šnoblt, Josef Hrubý a další.

Na svém kluzišti se tehdy křtinští postavili i takovým hokejovým klubům jako je Moravská Slávie, SK Židenice, Černá Hora, Bílovice n/Sv., Prštice, Hrušky, Svitavy, Sloup, Vilémovice, Jedovnice a dokonce i pražská Slávie, s kterou ovšem Křtiňáci po hrdinném boji prohráli 1:11.

Když v lednu 1968 rozdrtili křtinští hokejisté adamovský tým 6:3, zveřejnili zhrzení Adamovjané ve svém podnikovém časopisu *Směr* plačtivý článek "*Takové vítězství nemůže těšit*", ve kterém omlouvali svou prohru nesportovním chováním vítězů.

Oddíl fotbalu hrával v té době okresní přebor. Hráli v něm: Rudolf Nezval jako kapitán, Vlastimil Fiala, František Grégr ml., Jiří Pokorný, Antonín Šipka, Alfons Fiala, Václav Meluzín, Zdeněk Pokorný, Miloš Zapletal jako brankář, Jiří Ševčík st., Cyril Hrubý, Ivo Adámek a Ladislav Hloušek z Březiny. Později hrávali ve složení: Čestmír Šnoblt jako kapitán, Miloslav Pokorný, Jan Pokorný, Jan Packa, Miroslav Šebela, Ivan Gregr, Josef Gregr, Miloš Bínek, Pavel Kozel, Jiří Opletal, Jiří Cupák, Jiří Kuchyňka, František Zdráhal, Jaroslav Novohradský, Robert Tříška a Karel Musil.

Křtinský Sokol měl v té době i velmi dobré volejbalové družstvo, které na přelomu 50. a 60. let bylo na vrcholu své výkonnosti. Kapitánem mužstva byl Václav Meluzín. Spolu s ním hráli: Vlastimil Fiala, Jiří Pokorný, Alfons Fiala, Josef Cupák, Ivo Adámek, Kamil Ševčík, Ladislav Hloušek (zvaný Bedřňa), Jiří Havránek (poslední tři jmenovaní byli z Březiny) a Vlastimil Cupák z Babic.

Kulturistice se 2x týdně věnovali muži i dorostenci pod vedením Aloise Kučery. Stolní tenisté se rovněž pravidelně scházeli pod vedením Jana Opletala.

Někteří z aktivních členů těchto úspěšných oddílů neváhali přitom věnovat část svého volného času i výchově další generace místních sportovců. V šedesátých letech to byli zejména Jaroslav Drochytka, Čestmír Šnoblt a další, kdo vedli nejmladší generaci nejen k prostným (ten pojem dnešní generace už nezná), ale i k cvičení na

náradí, v sále hostince U Sedláků. Lekce stolního tenisu dostávali mladí zájemci na pingpongovém stole, umístěném v jedné z chodeb křtinského Zámku.

Pro křtinské děti byl v roce 1972 připraven stanový tábor ve Fryšavě u Nového Města na Moravě, který vedli Jaroslav Drochytka a Jenka Prokešová. Z pořádání stanových táborů se stala tradice. Několik roků po sobě se o ně v údolí Říček opět zasloužil Jarda Drochytka a Čestmír Šnobl.

V zimě byly pravidelně pořádány oblíbené autobusové zájezdy do plaveckého bazénu v Boskovicích.

I v dalších letech se dětem a mládeži věnoval především Jaroslav Drochytka, který vedl oddíl stolního tenisu mladších žáků, žakovský oddíl hokeje vedl Josef Hrubý (Ráček), starší žáky vedl Miloš Pokorný, oddíl kopané mladších žáků se pravidelně scházel pod vedením Vladimíra Prokeše. Oddílu házené se věnoval Pavel Šebek. Nelze se nezmínit ani o šachovém oddílu, který vedl František Gregr mladší. Šachisté se zúčastňovali různých soutěží, včetně simultánek s mistry sportu jako byl František Blatný a brněnský rodák Karel Hradil. Členy šachového oddílu byli: Josef Grégr, Jiří Bínek, Oldřich Kouřil, Jan Pokorný, František Pleva, Mojmír Teplý a Ivan Tarnovský.

Také se jezdilo na stanovou základnu do Vysokých Tater, kterou zbudoval a provozoval TJ Sokol Bílovice. Každý rok proběhl vždy jeden týdenní turnus, obsazený křtinskými turisty. Nejdříve na Bílé Vodě, pak v Tatranských Matliaroch, Smokovci, na Zverovce a naposledy na Pohorelské Maši.

Sokol v letech 1974 – 1990

A i když se může zdát, že takovou smršť aktivit, jakou vykazoval Sokol v předchozím období, už nelze překonat, opak je pravdou. V únoru 1974 přebírá předsednictví Sokola Křtiny po paní Jindře Tarnovské ing. Vladimír Prokeš. A díky Vláďovu elánu a organizačním schopnostem, nabírají sportovní i společenské aktivity ještě více na tempu. Sokolu

je v tomto roce právě 60 let a tak v neděli 19. května 1974 probíhá slavnostní sportovní odpoledne na hřišti pod měšťankou. Oslava začíná průvodem cvičenců od Sedlákova pohostinství (nyní Santini - Lumina), probíhá za účasti šedesáti cvičenců křtinské jednoty, dvaceti dětí místní MŠ a devíti cvičenců z TJ Adamov. Ve vzpomínkách na toto slavnostní odpoledne se tehdejší účastníkům sportovních slavností možná vybaví sólová skladba gymnastky Miluše Krejčířové, jakož i vystoupení družstva mladších a starších žáků pod vedením obětavého dlouholetého cvičitele Jaroslava Drochytky nebo dech beroucí výkony adamovských trampolínářů.

Povzdech: jak od té doby dále klesá tělesná zdatnost mládeže, dnes není výjimkou chlapec, pro kterého je problém provést kotoul vpřed, zatímco zdatní Sokolové v období mezi světovými válkami předváděli i veletoč na hrazdě a stojku na bradlech.

Dne 7. září 1974 startuje údolími Říček a Rakovce první ročník dálkového pochodu „Křtinská padesátka“, po němž následuje dalších 16 ročníků. Nebýt několikaletého přerušení této tradice v období bouřlivého politického kvasu devadesátých let, slavili bychom letos už 41. ročník, ale i ten 26. ročník, který letos proběhne, je důkazem, že turistika má v křtinském Sokole hluboko zapuštěné kořeny. Trasy pochodu se od té doby několikrát změnily. Na počest sokolského výročí i organizátorů prvního ročníku padesátky připravujeme proto pro letošní ročník nové trasy, které budou do značné míry kopírovat původní průběh tras, vedoucích údolími Říček a Rakovce.

11. května 1975 se ve Křtinách uskutečnilo místní vystoupení účastníků Spartakiády. Na louce u koupaliště cvičilo na 1000(!) cvičenců ze Křtin a z okresu Blansko. Vzpomeňme na jednu kuriozitu: skladbu mužů nacvičovala s vojenskou disciplínou Jenka Prokešová. Cvičenci ze Křtin se zúčastnili místních spartakiád v Lipovci, Blansku, Ústí nad Orlicí a Popradu. Muži, ženy, výběr dorostenek a několik starších žákyň vystoupilo i na IV. celostátní Československé spartakiádě v Praze.

K zamyšlení: může být, že tradici slavných všesokolských sletů zneužili tehdejší mocipáni pro konání spartakiád, může být, že spartakiády měly předstírat jednotu a nadšení národa, které chyběly. Je ale také možný druhý pohled: v těch šedivých sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století si účastníci spartakiád užili spoustu zábavy a zdravého pohybu.

A kdo jel tenkrát do Prahy? Jarka Fialová, Jenka Prokešová, Eva Fialová, Magda Pištělková, Svatava Kubešová, Jaroslava Švendová, Zdena Kadlecová, Eva Zdráhalová, Marie Slámová a Magda Kuchyňková. V mužské skladbě vystoupili Jiří Kuchyňka, Vlastimil Fiala, Petr Krejčíř, Vladimír Prokeš, Mirek Šebela, Jiří Opletal, Jan Opletal, Alois Švenda, Petr Švenda, Vladimír Vávra a Luboš Pernica.

V květnu 1976 proběhla okresní soutěž ve stolním tenisu (hráli: Grégr Miloš, Dočkal Vladimír, Šebela Miroslav, Prokeš Vladimír, Opletal Jan st., Opletal Jan ml., Opletal Vít, Tříška Robert, Krapl Antonín, Kadlc Milan a Kadlc Jiří.

V průběhu celého roku 1977, mimo prázdniny, se schází na pravidelných cvičeních v sále hostince „U Sedláků“ pět mužských (náčelník Vladimír Vávra) a pět

ženských oddílů (náčelnice Míla Krejčířová). O jejich chod a program se starali: Jaroslav Drochytka - mladší žáci, Přemysl Horek - starší žáci, Vladimír Vávra - dorostenci a muži, Miloš Grégr - stolní tenis, Jaroslava Hamerská - nejmladší žákyně, Hana Kocmanová - mladší žákyně, Míla Krejčířová - starší žákyně, Hana Horková - ženy a dorost, Míla Krejčířová - pohybová výchova žen.

Míla Krejčířová, jedna z nejvýraznějších sokolských osobností té doby, zastávala i funkci okresní cvičitelky při Okresním výboru ČSTV.

V lednu 1977 byl uspořádán II.společenský ples a v březnu lyžařský zájezd do Jeseníků. Byla to doba špatných zim, takže autobusové zájezdy na Červenohorské sedlo, či do Orlických hor, pořádané Sokolem, byly vítanou a oblíbenou příležitostí k zimním radovánkám nejen pro mladé. Od poloviny sedmdesátých let býval v některých obdobích autobus vypravován i každou druhou sobotu.

V říjnu téhož roku TJ Sokol Křtiny obhájil titul „Vzorná tělovýchovná jednota“.

Koncem roku 1977 charismatický a oblíbený předseda Sokola Vladimír Prokeš odchází za novým zaměstnáním a stěhuje se i s rodinou do Kaplic v jižních Čechách. Jeho odchod představuje pro sokolské hnutí ve Křtinách velkou ztrátu a bohužel se záhy stal osudným i pro něho samotného. Křtinská padesátka pak řadu let, až do svého přerušení, nese podtitul *“Memoriál Vladimíra Prokeše”*.

V lednu 1978 byl zvolen předsedou Sokola Přemysl Horek. V té době je činnost Sokola na vysoké úrovni a je na co navazovat. Podrobný výčet sportovních i společenských aktivit v průběhu dalších desítek let by byl dlouhý. Vyhněme se suchému seznamu a oživme ty události, které snad u mnohých Sokolů a Sokolek, jsou ještě v živé paměti.

V neděli 24. září 1978 je sportovním odpolednem otevřeno od základu přestavěné hřiště v Hoře. Připomeňme vystoupení žen s medicimbaly. Hřiště „V Hoře“, na jehož vybudování, včetně kabiny, strávili někteří členové Sokola stovky brigádnických hodin (Vladimír Vávra, Přemek Horek), je v následujících letech plně využíváno pro volejbal, nohejbal a tenis. Také nově upravená zelená plocha a dvě fotbalové branky na louce uprostřed obce jsou využívány pro malou kopanou (dorostenci i muži).

K budování kurtu V Hoře se váže tato perlička: Na rekonstrukční zemní práce bylo využito rypadla UNC-150, určeného k vývoji lesního stroje pro těžbu dříví. Výzkumný úkol musel však počkat, až Láďa Prokeš provede nivelaci hřiště. Teprve potom se plnil státní úkol. Později následovalo „zapůjčení“ rypadla na Unimogu, patřícího ŠLP, které obsluhoval Láďa Vávra. Za jeden jediný víkend byla z lesní cesty u kurtu připravena základová deska pro novou kabinu.

Rok 1980 patří opět Spartakiádě a pod hlavičkou TJ Sokol Křtiny nacvičují muži i ženy. Ve Křtinách vystoupily ve čtyřech skladbách na dvě stovky cvičenců. Docela veselo bylo našim cvičencům na okrskové spartakiádě v Ústí nad Orlicí. Páté celostátní spartakiády v Praze se zúčastnilo šest našich žen a devět mužů.

Hokejisté v té době nehrají žádnou soutěž, ale kluziště je v zimních měsících využíváno od nejmenších po dospělé. Družstvo nohejbalistů, hrající v okresním přeboru

(Vyškova), bývá většinou na 1. místě. Skromný rozpočet jim ale neumožňuje přestoupit do vyšší soutěže.

Tenisový oddíl, hraje pod vedením Miroslava Stejskala v základní soutěži. K tréninku i soutěžím využívá tradičně tenisového kurtu v zahradě domu čp.121.

Šachový oddíl, vedený v té době již Vítězslavem Crhonkem, je trvalkou až do dnešních dnů. Pravidelně cvičí družstvo nejmladšího žactva, mladších a starších žáků, mladších a starších děvčat.

I dva Sokolské plesy patří mezi povedené, přesto, že jsou již pořádány v Bukovince. Křtinám chybí důstojný stánek. Zrušená hospoda U Sedláků sice ještě nějakou dobu slouží jako tělocvična, ale pak přichází doba, která cvičební aktivity na dlouho utlumí.

Od roku 1982 je ve Křtinách za příznivých sněhových podmínek velmi populární provoz lyžařského vleku, postaveného svépomocí. Vzpomeňme hlavního vlekáře Jiřího Láznického, který zde měl pro dospělé vždy připraveno něco pro zahřátí. Škoda, že pro restituční nároky bylo nutno po osmi letech provozu vlek demontovat, přesto, že i dnes lze jen těžko hovořit o intenzivním obhospodařování této louky, bývalé sjezdovky.

U příležitosti 750 let první zmínky o Křtinách uspořádal Sokol v roce 1987 tělovýchovnou akademii za účasti místních i přespolních cvičenců. Ve stejném roce máme zaznamenáno pět zájezdů na plavání do Vyškova, letní tábor v Roháčích, turnaj generací v malé kopané, samozřejmě dálkový pochod K-50, v zimě probíhají na Kolonce lyžařské závody a dětský karneval na lyžích, kluziště bylo v provozu plné dva měsíce.

A kteří dobrovolníci jsou v pozadí těchto sportovních aktivit? Zápis z výroční schůze: předseda Přemysl Horek, místopředseda Jan Konečný, tajemnice Jana Matušková, hospodář Mirek Pokorný, sportovní referent Jiří Láznický, zdravotník Zdenka Švendová, metodik Jindra Tarnovská, organizační referent Petr Švenda, revizní komise Vlastimil Fiala a Hana Horková. V tomto roce eviduje Sokol 240 členů, z toho žactva 117, dorostu 33 a dospělých 90.

V roce 1990 již konečně patříme do Evropy a zvědavost, jak to vypadá za hranicemi je veliká. Sokolové reagují výletem: starší autobus, naplněný Křtiňáky do posledního místa, odjíždí na okružní cestu přes zámek Červená Lhota, Vyšší Brod, Pasov, až do Mariazell. Jednu noc účastníci zájezdu nocují na rakouském parkovišti (ještě, že byla vlahá noc) a k večeri byl téměř unisono řízek s chlebem v alobalu. Je fajn, že alespoň toto je již za námi.

Sokol od roku 1990

Devadesátá léta odsunula na čas sport poněkud stranou. Negativně se projeвило zrušení tělocvičny U Sedláků a hlavně se v té době dostala do popředí jiná společenská témata. Bylo přerušeno pořádání Křtinské padesátky a tělocvična chyběla.

Potřeba sportovat ale nevyhynula, takže přes tyto problémy si mladí Sokolové našli ke sportu cestu. Nejviditelnějším týmem, který dál úspěšně reprezentoval křtinský Sokol, jak doma, tak v okolních obcích, byl v té době oddíl malé kopané, který se dokázal bez tělocvičny obejít. Pod organizačním vedením Františka Novotného, hrál oddíl od roku 1995 základní soutěž a později se probil do divize. Franta neváhal za svůj tým nasadit i pěsti a občas zastával také funkci rozhodčího.

Během následujících let se v týmu vystřídali hráči Dušan Bednář, Radek Nippert, Martin Nippert, Patrik Novotný, Petr Václavek, Petr Urbánek, Radim Dočkal, Antonín Prokůpek, Miloš Pokorný, Martin Urban, Tomáš Wasserburger, Jan Roškota, Igor Sláma, Ivo Jelínek, Vladimír Zavřel, Jakub Švenda, Roman Vojáček, Radek Štrof, Miroslav Musil, Luboš Zdráhal, Stanislav Klíma, Lukáš Sekanina, Jarek Bajer, Jiří Kuchyňka a Radek Brzobohatý.

Sokolové se zařadili do uskupení Křtinských spolků a v jejich rámci se podílejí na řadě dalších společenských a kulturních akcí, pořádaných jednotlivými spolky či obcí.

V roce 2005 byla obnovena tradice Křtinské padesátky, přerušená v roce 1989. Její organizace se ujal Radek Brzobohatý, který pro věc nadchl nejen členy Sokola, ale i ostatních křtinských zájmových sdružení. Nové organizační pojetí a nová volba tras dokázaly oslovit překvapivě velké množství místních i přespolních účastníků, takže účast je nyní několikanásobně vyšší, než v dřívějších letech. V současné době je tak padesátka společnou akcí všech křtinských obyvatel a do její organizace se zapojují také ostatní spolky, zejména Skauti a Hasiči.

Sokol Křtiny dnes

Jak si stojí křtinský Sokol dnes? Ač rozhodně ne naplno, tak tedy žije. Mnohé se ovšem změnilo. Sokol už není „masový“, stejně jako jiná masová hnutí, nicméně příležitosti k sportovnímu vyžití v obci je neskonalé více. Sportovní halu při ZŠ nám mohou závidět i v leckterém velkém městě, vybavení posilovny a stolního tenisu ve Spolkovém domě je příkladné, hřiště „V Hoře“ je nadále udržované a otevřené veřejnosti (někdy až příliš), kluziště, pokud je zima normální, má svoji ledovou plochu, zelené louce pro malou kopanou by pomohla jen častější údržba trávníku. Sportovní aktivity probíhají jako zájmové, veřejnosti poněkud skryté (volejbal, nohejbal, kulturistika, šachy, stolní tenis, K-50).

Co křtinskému Sokolu chybí, jsou dobrovolní cvičitelé a trenéři (kopané, tenisu, volejbalu), kteří by věnovali dvě hodiny týdně dětem a mládeži a přetáhli je od her na počítači ke hrám v tělocvičně nebo na hřišti. Dnes máme při sokolské organizaci jen dvě cvičitelky (Kamila Drápelová, Anna Budíková) a jednoho cvičitele (Radek Brzobohatý), kteří zajišťují pravidelné cvičení děvčat v tělocvičně. Snad je to příklad hodný následování. Najde se někdo?

Jindra Tarnovská a Přemysl Horek

Předváleční starostové Tělocvičné jednoty Sokol ve Křtinách 1914 – 1941:

1914 – 1919	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Karel Pásek
1919 – 1920	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Antonín Kučera
1920	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Leopold Pokorný
1920 – 1920	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Václav Kadlec
1922 – 1930	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Emil Maňásek
1931 – 1937	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Karel Pásek
1938 – 1941	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Emil Pásek

Pováleční starostové (předsedové) Sokola 1945 – 2014:

1945 – 1949	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Emil Pásek st.
1949 – 1950	starosta Tělocvičné jednoty Sokol Křtiny	br. Antonín Šnobl
1950	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	Radko Koudar
1950 – 1952	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	Antonín Urbánek
1952 – 1955	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	Bohumil Odehnal st.
1955 – 1972	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	Alfons Fiala
1972 – 1974	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	Jindra Tarnovská
1974 – 1978	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	Vladimír Prokeš
1978 – 1990	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	Přemysl Horek
1991 – 2014	předseda Tělovýchovné jednoty Sokol Křtiny	František Meluzín

Sokol a Páskové

V seznamu předválečných sokolských činovníků nelze přehlédnout poměrně častý výskyt příjmení Pásek. Proto jsme požádali potomka někdejších sokolských starostů, pana Emila Páska, o několik bližších informací. Zde jsou.

Zakládajícím členem, zakládajícím starostou a čestným náčelníkem Tělocvičné jednoty Sokol ve Křtinách byl můj dědeček **Karel Pásek (1870-1937)**, kterého jsem bohužel nepoznal. Byl vyučen řemeslu řeznickému a uzenářskému, život prožil ve Křtinách v domě č.p. 29. Tři roky vojny prožil ve Vídni a oženil se v roce 1897 s Emilií Martinkovou (1879-1956) ze Žďáru u Petrovic.

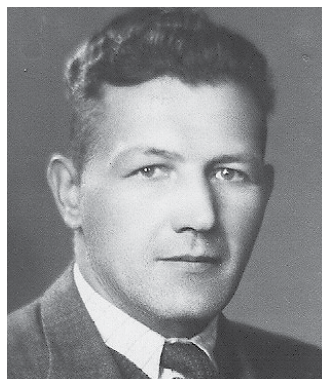
Společensky byl velmi aktivní. Byl členem obecního výboru, dlouholetým předsedou smíšeného společenstva ve Křtinách, čestným občanem městyse Křtiny, předsedou Sboru dobrovolných hasičů, ředitelem Občanské záložny ve Křtinách, pracoval v okrašlovacím spolku a podobně.

Dne 8. září 1920 jako místostarosta obce odhalil sochu Legionáře, vztyčenou na památku padlým spolubratřím. Příkladem mu byli stejně podnikaví předkové Antonín Sebastian Pásek (1740-1822), křtinský rychtář (1787) a purkmistr (1789) a Antonín Carolus Pásek (1782-1834), purkmistr (1827).

Portrét Karla Páska namaloval křtinský rodák, akademický malíř Vincenc Havel (1906-1992).

(Karel Pásek byl sokolským starostou v letech 1914-1919 a znovu v letech 1931-1937. Jeho starostenství ukončila náhlá smrt dne 7. února 1937. Pozn. red.)

Můj otec **Emil Pásek (1901-1978)** prožil téměř celý život ve Křtinách. V roce 1920 maturoval na Státní obchodní akademii v Brně. Pracoval jako bankovní úředník, sloužil u dělostřeleckého pluku, vyučil se řemeslu řeznickému a uzenářskému. V roce 1934 se oženil s Markétou Kroupovou (1909-1986) z Vídně a v roce 1937 převzal dům a řemeslo řeznické, uzenářské i hostinské po rodičích. *(Současně převzal i vedení Sokola, byv po otcově smrti zvolen novým sokolským starostou, pozn.red.)*

Já jsem se narodil až po válce. Po Vítězném únoru mu nezbylo, než pracovat ve vápence v Březině, na stavbě silnice do Adamova a nakonec do 65 let na VÚLHM ve Křtinách.

V mládí se věnoval aktivně sportu, byl zdatný gymnasta, rád navštěvoval hokejová i fotbalová utkání nejen ve Křtinách a v Brně, ale i mimo ČR, vášnivý motorista byl od mládí až do posledních dnů života. Zájem o sport ho nikdy neopustil. Údajně ještě v roce 1964, při oslavě 50. výročí Sokola ve Křtinách, zacvičil v 63 letech sestavu na bradlech.

Já osobně jsem sportu nepodleh, i když vzpomínám na Sokol ve Křtinách, i na cvičení v naší bývalé hospodě, pod vedením sestry Zdeny Kadlecové.

Sportu se věnuje můj syn Štěpán Pásek (1974) a aktivně jeho syn Tobiáš Pásek (2005).

Podle rodinných dokumentů zapsal Emil Pásek (1945)

Vzpomínka na Sokola Mirka „Kočenu“ Pokorného

O vzpomínku na „Kočenu“ se opět podělili jeho někdejší spolupracovníci, Přemek Horek a Jindra Tarnovská.

Zlatým písmem v stoleté historii křtinského Sokola je nesmazatelně zapsána celá řada jeho členů. Vzpomeňme na jednoho z nich, na Mirka Pokorného, kterého ještě máme v živé paměti.

Něco málo z jeho života běhu. Narodil se ve Křtinách v roce 1920. Vyučil se obchodníkem a prodával v Ochozi a ve Křtinách. Od roku 1960 pracoval až do důchodu ve Výzkumné stanici VÚLHM ve Křtinách. Nelze zapomenout jeho staříčkou *Větriesku*, s kterou jezdil téměř třicet let.

Jeho pracovní den ale nikdy nekončil v těch běžných třech hodinách po poledni, spíše naopak, neb třeba jen jeho sokolská činnost byla obdivuhodná: 40 let vedl sokolskou pokladnu, připravoval kluziště, pomáhal při údržbě zeleného trávníku fotbalového hřiště, byl posilou křtinských hokejistů, dvanáct let zajišťoval zázemí sokolskému stanovému táboru ve Vysokých Tatrách.

Kdy se stal mladým sokolíkem, to se nám zjistit nepodařilo, ale v sokolské kronice pečlivě vedené od roku 1922, váže se k roku 1939, v odstavci Činovníci tato zmínka z pera kronikářky Bohumily Chloupkové: *Miroslav Pokorný, člen sokolského výboru.*

Ale nejen Sokol byl jeho koníčkem. Žádné hody, žádné pochovávání basy, či Velikonoce se bez něho neobešly (*nelze nezmínit jeho obří pomlázku, zdobící dnes interiér Spolkového domu, na kterou si celá desetiletí nechával křtinskými děvčaty vázat velikonoční pentle, pozn.red.*). Mirek Pokorný byl také dlouhá léta předsedou dobrovolných hasičů a vychovával hasičskou mládež.

Nebylo náhodou, že Mirek neměl přes den nikdy zamčené dveře od svého domu a dílny, to aby každý jemu známý mohl vejít a vypůjčit si volejbalové síť, balony, lajnovačku, praporky, využít jeho náradí nebo i strojní zařízení. A takový byl Mirek Pokorný: vždy měl dveře otevřené, právě tak, jako měl otevřené i srdce....

A ještě jedno malé vysvětlení k vžitému oslovení „*Mirek Kočena*“: Bylo by chybou tuto Mirkovu přezdívku spojovat s něčím, co by přesahovalo jeho vždy gentlemanské chování k něžnému pohlaví. Dle jeho kamarádů tomu bylo zcela jinak. Když byl ještě obchodníkem, oslovoval zákaznice, a to od slečen, až po babičky, svým oblíbeným: „... *a co si kočenka bude přát?*“. A tak mu ta kočenka už zůstala, ale musela se pozměnit na Kočena, neb rozumí se samo sebou, že k pánům zdobnělými jaksi nepatří. Ne ale vždy bylo u něho doma toto oslovení přijímáno s plným pochopením. To když si mladí sokoláci přišli k Pokorným pro mičudu a v kuchyni u sporáku se slušně zeptali: „Je pan Kočena doma?“

A Jindra Tarnovská dodává:

Nebylo žádné akce v obci, v zaměstnání, v Sokole či Hasičském sboru, ba i při veškerých tanečních zábavách, aby tam Kočena chyběl. Ve své dílně neustále něco vyráběl. Ještě dnes mám doma jím zhotovený dřevěný čtyřmetrový žebřík dvojak a jeden dvoumetrový.

Při zájezdech na turistické základny ve Vysokých Tatrách byl neúnavný zásobovatel potravinami, pro které musel jezdit každý den pěšky s velkým dvoukolákem až do Tatranské Lomnice. A přesto s námi občas vyrazil i na túru.

Jednou nám kuchařky slíbily knedlo-vepřo-zelo, takže hned po nástupu na celodenní túru jsme se těšili na večeři. Při zastávce na Sliezském domě si Kočena koupil dvě láhve Plzně a šlo se dál. Když jsme došli do tábora, podal piva synovi Petrovi s tím, ať je hodí do potoka (pro kuchyň sloužil jako lednička). Po večeři posílá Petra pro pivo, ale ten nešťastně hlásí: já ho nemám, já jsem ho tam vylil. Jarda Drochytka tehdy Kočenu musel velmi chlácholit a malý Petr si vysloužil přezdívku „*chladič piva*“.

Je velká škoda, že z těchto táborových akcí zmizela neznámo kam táborová kronika, neboť těch úsměvných zážitků bylo přeliv, jako třeba „*spálená hroší kůže*“. Nebo kdo si ještě vzpomene na kouzelné usínání za zvuků trubky Jiřího Vázlera, při melodii písničky z Křemílka a Vochomůrky, která se nesla večer celým rozsáhlým tábořištěm v Tatranských Matliaroch?

Jindra Tarnovská a Přema Horek

Nedá mi to, abych i já nepřidal jednu perličku, dokumentující neuvěřitelnou podnikavost a činnorodost pana Mirka Pokorného. Na konci osmdesátých let jsem byl

členem okresního výboru ČSTV a v této funkci mne zastihl listopad 1989. Bylo jasné, že Spartakiáda se příštího roku, ani později, už neuskuteční, takže Ústřední výbor ČSTV nabídl tělovýchovným jednotám k odprodeji za symbolickou cenu svou obrovskou zásobu spartakiádních lehátek, což jsem se dověděl na schůzi okresního výboru. Já jsem v té chvíli pojal vzletnou, ale naivní myšlenku, že by nebylo špatné, kdyby si Křtinský Sokol tato lehátka pořídil a využíval je třeba pro přenocování přespolních účastníků Křtinské padesátky, což bylo tenkrát běžné.

Zašel jsem za panem Pokorným, on mne vyslechl a slíbil, že to zařídí. Druhý den jsem musel odjet na služební cestu. Než jsem se vrátil, stihl pan Pokorný se svou výše zmíněnou Větrískou zajet do Prahy, přivést plnou korbu lehátek a jako správný obchodník zajít na Národní výbor, kde nechal vyhlásit rozhlasem, že se prodávají lehátka. Když jsem se vrátil ze služebky, byla lehátka rozprodána. Pozdě jsem si uvědomil, že jsem mu svou vizi o ubytovávání turistů špatně vysvětlil.

Myslím však, že to dopadlo nejlépe, jak mohlo. Moje představa byla totiž opravdu naivní. Kdybychom si lehátka byli nechali, dnes by patrně bez užitku plesnivěla někde v satlavě pod kostelem, kdežto takhle máte možná i vy ještě dnes doma na zahradě drobnou památku na někdejší Spartakiády.

Petr Švenda

Malá vzpomínka na naše sportování v 60-tých letech minulého století

Už ve škole jsme připravovali různé soutěže, ať už v atletice, kopané, hokeji nebo cyklistice. Soutěžili jsme mezi třídami a byly to velké boje. Zima bývala mnohem tužší, než dnes. Stávalo se, že v polovině listopadu zamrzlo a bruslívало se až do března.

Chci se zmínit o přípravě kluziště, které stávalo za koupalištěm, směrem od silnice k potoku. Již na podzim jsme chodívali s motyčkami a skopávali travu, aby hřiště bylo co nejlépe připravené. Stavěli jsme mantinely za vedení těch starších, hlavně pana Mirka Pokorného (Kočeny), Františka Grégra staršího, Antonína Šnobla a dalších. Velký posun přišel, když se do Křtin přizemil Josef Hrubý (Ráček).

Začali jsme dělat kulaté rohy, které málokdo na okrese měl. Chodili jsme do lesa na smrky, které byly ohnuté od větru. Namalovali jsme na zemi v rohu výseč kružnice, zarazili kůly a kulatinu jsme přizpůsobili vytýčenému náčrtu, tu přibíli ke kůlům a natloukli desky. Teprve když Pepa pronesl to svoje známé: „kurrr..., takový rrohy nemají ani v Brrrně“, bylo hotovo a z Josefa Hrubého byl Pepa Ráček.

Při větších mrazech se začalo stříkat, až byla velká vrstva na bruslení. Když měl někdo doma zabíječku prasete, vždy se pamatovalo na chycení krve na lajnování červených čar. Bylo hodně práce, než se z kluziště odklidil sníh, mechanizace žádná nebyla, jen ruční odhrnovače, lopaty a metly. Chodívali jsme hrávat téměř denně. Počítač nebyl, televize začínala.

V létě byla údržba hřiště mnohem jednodušší. Tráva se posekala kosou a lajnovalo se pilinami. Po zápase jsme brali domů dresy na vyprání a potřebnou údržbu. Na zápasy se jezdívalo autobusem a na cestu se kolikrát skládali sami hráči. Na zápasy chodívalo dost fanoušků, ať již na fotbal nebo hokej.

S přibývajícími roky jsme zůstali jen u šachů. Hrával se okresní přebor. Mezi stálé hráče patřili bratři Bínkovi, tři bratři Grégrovi, Olda Kouřil, Franta Pleva, Ivan Tarnovský. Také jsme si pozvali mistra sportu Radila na simultánku hranou na Výzkumné stanici. Přebor Křtin v té době vyhrál František Grégr mladší.

V 60-tých letech byl pro nás pohyb natolik přirozenou denní činností, že nás zlákal vždy hned několik sportů současně.

Ivan Grégr

Prokešovi

Ing. Vladimír Prokeš a jeho žena Jesenka patřili v šedesátých a sedmdesátých letech ke klíčovým osobnostem křtinského Sokola. Vlad'a kraloval Sokolu v roli předsedy pouhé čtyři roky, ale i tak krátký čas mu stačil, aby přivedl sokolský život na vrchol celé jeho stoleté historie. Společně prýštili energií a nápady, dokázali rozvinout a využít nadšení ostatních a zanechali po sobě mezi křtinskými obyvateli spoustu krásných vzpomínek. Redakce Zpravodaje se proto na paní Jenku obrátila s prosbou o krátké pozdravení našich čtenářů.

Moc mne potěšilo, že si na nás Křtiny po těch letech vzpomněly. I když jsme se odstěhovali už v roce 1978, krásné vzpomínky na pobyt ve Křtinách zůstávají stále. Vlad'a by měl velkou radost. Pocházel z Českých Budějovic a já z Tišnova. Studovali jsme oba v Brně na Lesnické fakultě, kde jsme se poznali a vzali.

Po škole, v roce 1966, jsme s čerstvě narozenými dvojčaty přišli do Křtin, kde Vlad'a získal zaměstnání na Výzkumu a bydleli jsme na Staré poště. Byli jsme mladí a tak jsme se zapojili do sokolského života jako cvičenci i cvičitelé. V Sokole jsme měli skvělou partu, na niž ráda vzpomínám (Mírek Pokorný, Míla Krejčířová, Maruna Slámová, Jarka Švendová, Jarda Drochytka, Ivan Tarnovský a mnoho dalších). Společně jsme cvičili, organizovali různé sokolské akce a účastnili se společenského života ve Křtinách.

Vzpomínám na spartakiády, ve kterých jsme oba cvičili i v Praze. Krásné chvíle byly i když jsme šli - celá parta ze Sokola - na plav.

Mezitím se nám narodila třetí dcera a bylo nám krásně. V roce 1974 se Vladá stal předsedou Sokola a pustil se s vervou do práce. Já jsem dělala cvičitelku. Pak mu ale onemocněl tatínek, takže bylo třeba se vrátit do Jižních Čech. Ač neradi, odešli jsme

počátkem roku 1978 do Kaplic. I tam jsme se zapojili do činnosti Sokola, ale o tři roky později Vladá v pouhých 39 letech tragicky zemřel.

Já jsem dál chodila do Sokola, dokud mi zdraví dovolilo. Dnes už jsem pětinásobná babička. Naše dospělé dcery žijí v Českých Budějovicích, ta nejmladší zdědila výtvarné nadání po mém otci, akademickém malíři Karlu Formánkovi, a tak maluje. Můj tatínek namaloval několik obrazů i během svých návštěv ve Křtinách. Chtěla bych proto jeden z jeho obrázků Křtinám věnovat, abyste měli na Prokešovy také památku.

Jsem ráda, že Sokol ve Křtinách stále existuje a věřím, že je tam opět "super" parta, která dokáže nejen oslavit stoleté výročí, ale hlavně cvičit. Těším se, že se v červnu potkáme.

Srdečně zdraví Jenka

Vzpomínky jedné letité, ale duševně mladé, učitelky.

Začalo to v září roku 1958. Dostala jsem umístěnku jako absolventka Vyšší školy pedagogické MU v Brně na Osmiletou střední školu ve Křtinách.

Byla jsem skutečně nadšena - lesy, nádherná příroda a prostředí samotné školy, to vše mně připadlo velmi romantické. Učitelský sbor byl složen z lidí, kteří nás, mladé učitelky, přijali mezi sebe téměř jako své dcery. Vládly mezi námi pěkné vztahy, tvořili jsme rodinu, které šlo o úspěšnou výchovu žáků, slušné výsledky v jednotlivých předmětech. Čeho si cením nejvíce? Vzájemné podpory celého učitelského sboru. I žáky jsme se snažili vést v tomto duchu.

Prožila jsem na škole dvanáct krásných let. Ve Křtinách jsem si našla manžela, založila rodinu a postupně se zapojovala do společenské činnosti. Nedělalo mně to potíže, neboť pocházím z angažované rodiny Sokolů (otec byl jednatel Sokola, maminka náčelnice a já až do ukončení studií cvičitelka žákyň a dorostenek). Hned z počátku jsem se stala členkou TJ Sokol. Jezdila jsem s dorostenkami na putovní tábory, navštěvovaly

jsme Frenštát pod Radhoštěm, Pustevny, Radhošť a přehradu Bystřička. Pobývaly na Sněžném a na Mílovech. Samy jsme si vařily a dobře se bavily.

Pracovala jsem také jako cvičitelka dorostenek a žen, jednatelka Sokola, pomáhala organizovat estrády, turistické pobyty ve Vysokých Tatrách, nacvičovala spartakiádní skladby, jejichž vyvrcholením byla účast na cvičení v Praze, zapojovala se do různých vystoupení dětí k jednotlivým výročím, spolupřádala krojované hody atd.

Bylo to úžasné. Výbor Sokola se scházel pravidelně, členové dbali na to, aby všechny akce měly úroveň.

Složení výboru: předseda - Alfons Fiala,

jednatel - Květuše Vázlerová

náčelnice - Jindra Tarnovská

náčelník - Jaroslav Drochytka

hospodář - Mirek Pokorný

Je velice těžké popsat ty nejlepší zážitky. Vzpomínky jsou krásné a neúprosně se derou jedna přes druhou ven.

Samostatná cvičení byla prima. Blíže jsem poznala nejen své žákyně, ale i občanky Křtin. Každý týden jsme se scházely, cvičební hodiny byly zajímavé, těšily jsme se na sebe a po cvičení chvíli relaxovaly u Ivy Jordánové.

A co teprve putování po Vysokých Tatrách! Organizační přípravou se zabývali manželé Tarnovští a horský vůdce Vlastík Fiala. Túra po Belanských Tatrách byla jedna z nejkrásnějších. Bylo mezi námi málo zkušených horských turistů. Náš horský vůdce byl k nezaplacení. Jeho pokyny byly velmi praktické, uvážlivé a poučné. Vážili jsme si jeho metodického postupu: pravidelně dýchejte, dívejte se pod nohy, postupujte jeden za druhým, nikdo nepředbíhá a zbytečně nemluví. Velmi jsme ocenili tyto připomínky zejména při výstupu na Svišťovku. Když všichni dosáhli vrcholu, něco málo pojedli, občerstvili se a kochali se pohledy kolem dokola. Chata u Žabího plesa byla maličká a my byli hrdí, že jsme vystoupili tak vysoko.

Malá vzpomínka na cestu dolů do tábora. Každý se orientoval po svém a nakonec nás šest zůstalo a přemýšleli jsme, kudy, kudy vede cestička ... Co čert nechtěl, začala bouřka. Obloha se zatáhla, blesk stíhal blesk a hrom burácel neskutečně hlasitě. Já se přiznám, že se bouřky nesmírně bojím. Držela jsem se jako klíště svého muže a šlapala a šlapala. Schovávali jsme se pod převisy skal, vyhýbali jsme se stromům, nic to nebylo platné. A jaká hrůza nás zachvátila, když jsme se dostali do údolí a rovnou do lesa. Stromy ozařovaly blesky, hromy rachotily, žádná mezera mezi bleskem a ránou. Konečně jsme po dlouhé době vyšli z lesa a uviděli domy. Absolutně jsme nevěděli, kde jsme. A to bylo téměř 21 hodin večer. Pršelo a pršelo. Z domů sálalo teplo. Všimli jsme si, že u jedné velké budovy jsou otevřená sklepní okénka. Už nevím, kdo měl ten nápad, nemusel ale ani moc říkat, všichni jsme šupli do sklepa a odpočívali tam. Byl to asi nějaký větší lázeňský dům, nikdo si nás v tomto nečase nevšiml. Byla tma, pořád pršelo a blýskalo se. Po chvíli se zvedl Zdeněk s Jirkou a vyrazili na průzkum. Když se

vrátili, jásalí. Byli jsme kousek od tábora. Zmrzlí, mokří až na spodní prádlo a špinaví jsme dorazili za veselého jáсотu všech táborníků. Čekali nás ve společenském stanu, dostali jsme najíst, fritánu rumu na zahřátí, a po zpěvu táborové hymny šli spát. Psali jsme i táborovou kroniku, Ivan Tarnovský skládal básně, dokonce jsme měli i táborovou hymnu. Škoda, že se z toho nic nedochovalo. *(V tomto bodě se paní učitelka našťestí mylí, jak ukážeme níže. Pozn. red.)*

Do Tater jsme jezdili pravidelně a díky tomu jsme si je nesmírně oblíbili. Túry, sluníčko, příroda - dnes bychom celou tu krajinu nepoznali. Mám vzpomínky na společné večery u ohně, písňe, které se nesly celým údolím. Přes den, když nebylo zrovna pěkně, jsme hráli Canastu. Co jsme se nasmáli ... Stejně tak vzpomínám na večerku – ještě dnes slyším ty romantické tóny, které se linuly krajem.

A estrády? Ty byly spojeny se jmény pan František Sedlák (klavír), pan Křivonožka z Habrůvky (klarinet) a pan Čapek ze Křtin (basa). Zpívali sourozenci Vázlerovi a Jiřka Lošťáková. Při scénkách, básních a moderování se postupně střídali Vlasta Šmidlová, Mařenka Dráždilová, Květa Vázlerová, Mírek Šebela a manželé Tarnovští. Nejkrásnější vzpomínka je na vystupování Mirka Šebely, který se pustil do vypravování jedné povídky z knihy Slovácko sa nesudí – *Martine, že nesníš skokana*. Ina Tarnovská měla velký podíl na tom, že povídku přednesl jako opravdový zkušený herec. Sám pan ředitel školy Klimeš se divil, jak bravurně si Mírek počínal.

Krásně se nám pracovalo i žilo ve Křtinách! Dobře nás do života nastartoval pan ředitel Klimeš a pan zástupce Rumpel. Myslím, že jsem měla štěstí. Jejich rady do života, kritické připomínky ze mne udělaly učitelku. A žáci, je pravda, že nebyli vždy OK, ale většinou se s nimi dobře dalo vycházet. Jsem šťastná, že můžu navštěvovat srazy absolventů, na které jsem dosud zvána. Pyšním se svými žáky, kteří se prezentují ve veřejném životě – píší zprávy do Křtinského zpravodaje a dokazují tím, že je jim čeština blízká.

Přátelím se nejen s bývalými žáky, ale vzpomínám i na rodiče těchto studentů. Většinou nám pomáhali při všech akcích. A zde se musím zmínit o Mírkovi Pokorném zvaném Kočena. To byl nezmar. Neznal slovo či slovní spojení - *To nejde, na to nemáme, to neumíme*... Vše dovedl zorganizovat, realizovat a nikdy jste ho nepotkali zamračeného nebo našťavaného. Při Hodech byl nepostradatelný, stejně tak jako pan Dvořák, který působil jako policajt.

Mohla bych vzpomínat dál a dál. Myslím ale, že všeho moc škodí. Přeji křtinskému Sokolu ke stému výročí založení hodně aktivních členů, nadšenců a příznivců. Já určitě ničeho nelituji a jsem ráda, že si i vy zavzpomínáte se mnou ...

Květa Vázlerová

Táborová hymna

Táborovou hymnu tatranských horalů, kterou zmiňuje paní učitelka ve své předchozí vzpomínce, podařilo se nalézt v pozůstalosti autora, obětavého sokolského činovníka a schopného básníka Ivana Tarnovského, díky jeho dceři Ince. Rádi ji uveřejňujeme v plném znění:

Zpívá se jako: *Narodilo se štěně...*

1. Přijeli jsme do Tater
v dešti pěkně k ránu.
[: Pršelo jen se lilo, cedilo,
nálada je v pánu. :]	4. Slunce svítí celý den
připaluje nosy.
[: Kdekdo chodí po horách, dolinách
v botech nebo bosý. :]
2. Pan Svítíl jel otočit
v louku naše fáro.
[: Než je z bláta dostali, horali,
slunko již se smálo. :]	5. Naskakují puchýře
loupají se záda.
[: Někdo hledá kamínky, šutráky,
druhý kamaráda. :]
3. Vepřo, knedlo se zelím
k obědu jsme měli.
[: Hraboši pak v úterý, k večeri
ještě měli zelí. :]	6. V sobotu pad do duše,
smutek jako kláda.
[: Musíme ač neradi, otočit
k horám svoje záda. :]

Vysoké Tatry 1971, Ivan Tarnovský.

Jarda Drochytka

Jedním z jmen, zmiňovaných v našich vzpomínkách od šedesátých let nejčastěji, je jméno zaníceného sokolského cvičitele, který se zapsal do duší několika generací křtinských sokolů, ing. Jaroslava Drochytky. Desítky let se systematicky věnoval výchově chlapecké drobtiny i dorostu. Těžko dnes najít ve Křtinách padesátníka, či šedesátníka, který by rád s úsměvem nezavzpomínal na

jeho nezapomenutelný dloubanec pod žebra, který mu sloužil jako přátelský pozdrav i výchovné napomenutí současně.

Spolu se svojí manželkou, která, jako učitelka mateřské školy, rovněž pomáhala s výchovou sokolského potěru, strávil závěr života v Jedovnicích. Proto nebylo snadné nyní o jeho životě něco bližšího zjistit. Nakonec nám pomohl sám. Kdysi před léty načrtl, bůh ví proč, tužkou na list papíru, vytržený z kalendáře, svůj sokolský životopis. Lístek, který se nám nyní podařilo nalézt, jeho aktivní zájem o výchovu sokolské mládeže vysvětluje.

Pocházel ze staré sokolské rodiny. Jeho tatínek byl zakladatelem a dlouholetým starostou sokolské jednoty v Trstěnicích, kde působili jako cvičitelé i jeho bratři. Malý Jaroslav byl od počátku veden k sportu a roku 1928 vstoupil do žákovského oddílu trstěnické jednoty. V roce 1937 se stal výpomocným cvičitelem žáků Sokola v Brně. Jako dorostenec byl dokonce zařazen do závodního družstva. Po válce se stal náčelníkem a cvičitelem dorostenců Sokola v Trstěnicích. V těchto funkcích vydržel až do zrušení Jednoty Sokolské v roce 1949 a přitom stihl absolvovat župní cvičitelskou školu v Brně. Na počátku šedesátých let jej zaměstnání přivedlo na VÚLHM ve Křtinách, kde se samozřejmě ihned zapojil do cvičitelské práce v místní jednotě. Od roku 1965 byl cvičitelem žáků a náčelníkem TJ Sokol Křtiny. V těchto funkcích pak vydržel až do osmdesátých let. Cvičitelská práce se tak stala celoživotní náplní jeho sokolského osudu.

A právě tím, že se dobrovolně věnoval výchově nás, mladých cvičenců, získal si zasloužené místo v našich vzpomínkách. Lidé jeho naturelu chybějí dnes křtinskému Sokolu nejvíce.

Petr Švenda

Zajímavé setkání

V rámci družební účasti na Slovenských tělovýchovných slavnostech v Popradu jsem se s osmi dorostenkami v den volna vydala na túru ze Smokovce na Sliezenský dom, okolo Batizovského plesa a mezi Ostrvú a Iglú dolů na Popradské pleso. Ještě než jsme došly do blízkosti Sliezenského domu, šla proti nám pomalounku skupina tatranských záchranářů. Lekly jsme se, co se stalo, ale uprostřed nich si vykračoval tehdejší prezident, generálmajor Ludvík Svoboda. Postavily jsme se bokem do pozoru a slušně pozdravily. Pan prezident podal mé mladší dceři Tamarce ruku a ptal se, zda jsme mu cestíčku dolů prošlápaly. Naše jednohlasná odpověď zněla: “Nó”. V tu chvíli jsme se na nic jiného nezmohly. Po jeho odchodu jsme celodenní túru absolvovaly v dobré a samozřejmě chlubitivé náladě.

Jindra Tarnovská

Výstup na Gerlachovský štít

Jednou byl s námi na stanové základně ve Vysokých Tatrách skvělý vysokohorský vůdce z Brna, O. Matula. Jeho výkonnost vysoko přesahovala tu naši, takže s ním raději nikdo nechtěl chodit. Nakonec jsme se ale, Čestmír Šnobl a já, nechali přemluvit k výstupu na Gerlachovský štít.

Vyšli jsme ve čtyři hodiny ráno. Byla velická mlha, takže jsme nevěděli, kudy jdeme, kde jsme a co je kolem nás. V okamžiku, kdy jsme dosáhli vrcholu Gerlachu, náhle se vyjasnilo a my jsme užasli hrůzou: strmá skaliska pod našima nohama padala do bezedné hlubiny. Výhled byl strhující.

Pak nás opět obestřela milosrdná mlha. Dolů jsme scházeli v mlze, ale ohromeni a s daleko větším respektem. Pozdě večer po návratu do tábora jsme ani nejedli, zalezli jsme rovnou do stanu a vstávali až druhý den odpoledne. Přísahali jsme si, že tam nás již v životě nikdo nedostane.

Náš průvodce, vysokohorský vůdce Matula, příštího roku při návratu z jednoduché túry Mengušovskou dolinou nešťastnou náhodou na cestě uklouzl a do Brna se již nevrátil. Na tatranském Cintoríně u Popradskeho plesa přibyla další cedulka, tentokrát s jeho jménem.

*Vzpomínku ing. Jaroslava Sotoláře
zaznamenala J. Tarnovská*

Jak si prodloužit Křtinskou padesátku

Ačkoli se nám autorka této krátké vzpomínky na sedmdesátá léta ze skromnosti pod svůj článek nepodepsala, prohlašujeme, že její identita je redakci dobře známa. Aby také ne, když je to bývalá jednatelka Sokola, spoluorganizátorka Křtinské padesátky a moje maminka v jedné osobě, která se ostatně účastní kratších tras Křtinské padesátky dodnes. Pozn. red.

Účastníci pochodů mívají všelijaké strategie, jak zdolat předepsanou trasu. Chodívají někdy jednotlivě - zejména ti soutěživí, kteří chtějí být v cíli první - nebo v různě velkých, stálých či proměnlivých uskupeních, podle svých sil či zájmů.

V průběhu let jsem šla kratší trasy mnohokrát, ale tu skutečně poctivou padesátku jen asi třikrát. Na jednu z nich nikdy nezapomenu. Šla jsem koncem sedmdesátých let ve dvojici s kamarádkou Magdou (nepočítám-li našeho psa). Obě jsme tehdy měly hodně společných zájmů. Cestou jsme semlely všechny své tehdejší starosti s dětmi, jež byly tou dobou na studiích, takže o starosti nebyla nouze. Na řadu přišly i jiné zajímavosti. Bylo toho tolik, že jsme byly samy překvapeny, jak nám cesta pěkně ubíhala.

Jenže padesátka přece jen není odpolední vycházka. V závěrečné fázi pochodu od Jedovnického rybníka ke Křtinám nám začaly docházely síly, ale povzbuzovalo nás vědomí, že do cíle už to není daleko. Přesto jsme šly až podezřele dlouho. A tu se před námi objevil nějaký rybník. Nejprve jsme si pomyslely, že jsme snad někde na Vyškovsku. Pak nám svítilo: vždyť to je zase Jedovnický rybník!

Chtěly jsme jít do Jedovnic na autobus, ale hrdost zvítězila. Přece jen jsme to nevzdaly, přidaly ty další těžké kilometry, hodně přes padesát, teď už beze slov a do cíle na křtinském koupališti nakonec šťastně došly (i se zcela svěžím psem). Bylo sice už po uzávěrcce, ale hodní pořadatelé ještě čekali.

Jedna babička

(Na vysvětlenou, jak je možné zabloudit pár kroků za chalupou, je třeba připomenout, že Křtinská padesátka byla tenkrát zařazena do soustavy oficiálních dálkových běžeckých závodů, což si vynutilo její prodloužení na přesnou délku 50 km několika umělými kličkami kolem Proklestu. Stačila pak jen malá chvilka nepozornosti, aby bylo celý život na co vzpomínat. A protože o mobilních telefonech se tenkrát ještě nepsalo ani v bondovkách, nebylo pořadatelům, než trpělivě čekat, až se poslední účastnice pochodu samy najdou a dorazí. Pozn. red.)

Moje spartakiády

Následující tři články různých autorů dokumentují neopakovatelnou atmosféru, radost a nadšení, s níž se několik generací křtinských Sokolů účastnilo největších veřejných cvičení své doby, Spartakiád.

Při posledním XI. Vsesokolském sletu jsem, jako dorostenka, prožila nezapomenutelnou národní hrdost, kterou jsem při pozdějších Spartakiádách už osobně postrádala, ale díky jim jsem zase poznávala Matičku Prahu a byla jsem tomu velmi ráda.

S úsměvem vzpomínám na učitelku Jiřinku Hlouškovou, která toužila navštívit Národní divadlo. Divily jsme se, že po celodenním secvičování není unavena. A zatímco my ostatní jsme zalehly, ona se vrátila v noci z divadla nadšená, přesto, že se dostala pouze na třetí jednání. Ale byla ve Zlaté kapliče na Prodané nevěstě a nám nezbylo, než jí závidět.

Vzpomínám si, jak jsme - bylo nás osm žen - procházely večerní Prahou, až jsme zakotvily ve vinárně U Piaristů. A tam, již v povznesené náladě, při zpěvu našich moravských písniček, jsme se ještě

skládaly na poslední láhev vína s názvem “Býčí krev” a pak, o půlnoci, posledním metrem, v zástupu a se zpěvem ujížděly do ubytovny v Krči.

Zpěv, ten nesměl chybět ani ráno ve 2 hodiny v šalině při odjezdu na stadion k secvičování. Vždy se závodilo o nejlépe rozezpívanou šalinu.

Jako cvičitelka dorostenek jsem jednou s děvčaty procházela po známých místech v okolí hradu, až jsem došly do uličky, kam v patnáctém století chodil na výlety pan Brouček - do Vikárky. Samozřejmě, že jsme ve Vikárce poobědvaly. Dnes by nás tam asi nepustili a i kdyby, patrně bychom neměly na útratu.

V době Spartakiády probíhal v kinech film “Hvězda padá vzhůru” a tak hurá na Gotta. Sedly jsme si do první řady a protože nás film příliš nezaujal, prospaly jsme jej jako slepičky na hradě, jedna vedle druhé.

Jindra Tarnovská

Spartakiády 1955 a 1960

Vzhledem k tomu, že nebyla ve Křtinách tělocvična, nacvičovala se první spartakiáda v roce 1955 i druhá v roce 1960 v pohostinství u Farlíků. Přesto zde bylo dosti cvičících žen. Dorost i žáci nacvičovali ve školách, Nadšenců pro cvičení bylo v tehdejších letech mnoho. Cvičitelé nacvičovali s radostí a bezplatně. Než se odjelo do Prahy, probíhalo vystoupení ve Křtinách, Adamově, Blansku, Brně a nakonec v Praze. Vzpomínky na Spartakiádu jsou úžasné. Ráda na ně vzpomínám a věřím, že nejen já.

Eva Gricová

Spartakiáda 1975

V době, kdy křtinskí Sokolové zakládali svou organizaci, vyrůstala moje babička z dětských let na Rosicku. Tam, v kraji tvrdého havířského chleba, dařilo se dělnickým organizacím, včetně těch sportovních. Babičku pohltila FDTJ. Spolu s ní se pak zúčastnila v roce 1921 první celostátní Spartakiády v Praze na Maninách. Zážitky z této akce ji pak provázely celý život a ráda se o ně s námi vnoučaty dělila.

O čtyřiapadesát let později, v roce 1975, nastal čas konání čtvrté poválečné Spartakiády a já jsem zrovna v křtinském Sokole dozrál do kategorie muž. Babiččiny vzpomínky a všeobecné nadšení mezi křtinskými Sokoly způsobily, že jsem se, spolu se svými rodiči a řadou dalších sousedů přihlásil k účasti.

Byl to náročný rok. Již od podzimu 1974 jsme pilně cvičili pod vedením rázné Jenky Prokešové, která na nás přenášela svůj neutuchající elán (jistě si vzpomenete, jak na četných křtinských plesích vždy první odhodila společenské konvence, zula si střevíčky a zbytek večera protančila na boso). Byla patrně jedinou cvičitelkou mužské spartakiádní skladby v republice, čehož si povšiml i soudobý tisk.

Pak jsme si nakoupili stejnokrokové sportovní soupravy a zjara začala série místních, okresních i krajských vystoupení. Ne vždy nám přálo počasí, ale patřilo jaksi k věci, že počasí nás nezastaví. A tak jsme se hrdinsky váleli v bílých tričkách a červených trenýrkách třeba v černých kalužích rozmoklého škvárového hřiště v Ústí nad Orlicí a brali jsme to, jako ohromné dobrodružství. Nikdy předtím, ani potom jsem nezažil takové nadšení a radost ze společného díla, jako na těchto vystoupeních.

Těšili jsme se jako malé děti na nejvyšší metu, do Prahy. Zdaleka ne všechny oddíly na tuto metu dosáhly a po krajských Spartakiádách musely zůstat doma. My jsme ale uspěli.

Ústřední spartakiádě v Praze byl vyčleněn poslední týden v červnu. Pražským dětem začaly prázdniny o týden dříve a prázdné třídy opuštěných škol a kolejí byly napěchovány tisíci plátěných polních lůžek, které Ústřední výbor ČSTV nechal vyrobit právě pro tuto příležitost (odtud pojem *spartakiádní lehátko*). Desítky vlaků začaly svážet cvičence na vlakové nádraží v Libni, odkud jsme byli dále rozváženi městskou dopravou do provizorních ubytoven.

Náš mužský oddíl byl ubytován v jedné ze tříd Základní devítileté školy v Hloubětíně. Nebylo to zrovna luxusní spaní. Na spartakiádním lehátku v jediné místnosti s padesáti chrápajícími chlapy, z nichž někteří se trousili celou noc, nebylo snadné zamhouřit oka. Nakonec si několik z nás raději našlo místo na zemi na chodbě, pod vystěhovanými školními lavicemi. Tam se spalo dobře.

Během týdne bylo třeba choreograficky secvičit všechny spartakiádní skladby, přičemž v každé z nich současně vystupovalo přes deset tisíc cvičenců. Byl stanoven přesný harmonogram jednotlivých zkoušek a důsledně dodržován, bez ohledu na počasí, které nás střídavě pokoušelo spalujícím vedrem a přívalovými srážkami. Vojáci cvičili v noci, my muži jsme mívali ranní zkoušky většinou od pěti hodin, což znamenalo budíček ve dvě hodiny ráno, tramvajovou cestu noční Prahou na Strahov, převlečení do cvičebního na strahovských kolejích a dlouhé čekání ve velké obdélníkové formaci před branou stadionu, dokud se pro nás stadion neuvolnil. Pak proběhlo dvouhodinové cvičení, organizovaný odchod do šaten a rozchod po Praze, kde nás čekala volně přístupná musea, divadla, otevřená náruče hostinců a spousta další zábavy. A odpoledne třeba nástup na stadion.

I když se může zdát, že ranní vstávání bylo pro nás trápením, ve skutečnosti to byla výhra. Mnohem náročnější byly zkoušky během dne, kdy stadion spalovalo nemilosrdné letní slunce a desítky zdravotníků s nosítky nestíhaly vynášet z řad cvičenců omdlelé.

Dlouhé čekání v obrovském mnohostupu před branou stadionu jsme si krátili všelijak. Běda například sukni, která se přiblížila na dosah. Krajníci ji popadli v pase,

zvedli nad hlavy stojících a slečna se rázem rozjela nad hlavami davu, nesena stovkami rukou na druhou stranu formace. Tam, ve vší počestnosti, nanejvýš trošku uzardělá, stanula opět na nohou. Některým slečnám se projížďka tak líbila, že přicházely k našemu zástupu opakovaně.

Jednou se nad našimi seřazenými hlavami usadil na větvi stromu roj včel. V kterémsi spolucvičenci probudil se v tu chvíli včelař, který za pomoci požárníků roj sundal a odnesl si jej v krabici od bot někam do šaten. Bůh ví, kde jej po zbytek Spartakiády skladoval.

Jakási skupinka mládežníků z dlouhé chvíle začala chodit po Praze v zástupu, jednou nohou po chodníku a druhou po ulici. S každým druhým krokem tak jejich hlavy synchronizovaně poskočily. Bleskurychle se nápad mezi cvičenci rozšířil a během pár hodin tak po městě kulhaly už tisíce rozesmátých lidí, od nejmenších, až po sokolské kmety.

Pro nás, účastníky, byla Spartakiáda přes svou fyzickou a organizační náročnost především festivalem nespoutané radosti. Tolik smíchu a společné legrace lze si jen těžko představit, pokud to člověk nezažil na vlastní kůži. Proslychalo se sice, že nějaká dvojice byla poslána šupem domů, byvši přistižena v křoví pod Petřínem při jakési ještě nespoutanější radosti, ale to už sebou puritánství té doby neslo. Jinak byl v době Spartakiády režim překvapivě benevolentní. V improvizovaném kině na Staroměstském náměstí jsme tak na vlastní oči shlédli třeba trezorový film Starci na chmelu. Uprostřed normalizace.

Spartakiádní týden vyvrcholil dvoudenním weekendovým vystoupením před zaplněným strahovským stadionem. Už ani nevím, jakou skladbu jsme, my muži, vlastně cvičili. Ale vzpomínám, že obrovský úspěch sklídila ženská skladba s kužely, na hudbu Smetanovy Vltavy. Zlatým hřebem pak bylo vystoupení vojáků, jejichž fascinující skladba byla nejnáročnější a obsahovala řadu efektních artistických prvků.

Celkem vystoupilo během závěrečného programu 180 tisíc cvičenců. Realizace tak obrovské akce musela být mimořádně náročná a dodnes žasnu nad její perfektní organizací, choreografií a schopnostmi organizátorů.

Na hlavní tribuně seděli pochopitelně během závěrečného programu vedle prezidenta Svobody a předsedy ČSTV také státní a straničtí funkcionáři, včetně Husáka, Štrougala, Jakeše a dalších, kteří si tam přišli načechrat své politické peří. Nám cvičencům to ale bylo úplně jedno. Pro nás to byly jen jedny z desetitisečů maličkých hlaviček, napěchovaných v ochozech stadionu, které se na nás přišly podívat.

Dnes je u nás v módě hledět na Spartakiády trochu skrz prsty, přesto, že jsme jimi tenkrát sklízeli i na nepřátelském západě upřímný a zaslužený obdiv: „*Spartakiády jsou jedny z nejvýznamnějších sportovních událostí, které jsem kdy viděl. Spatřil jsem mnohé spartakiády v jiných zemích, ale ve svém životě žádnou takovou jako v Praze*“, pravil Juan Antonio Samaranch, legendární dlouholetý předseda Mezinárodního olympijského výboru, kterého jistě nelze podezřívat z lásky ke komunismu.

Nová doba to holt vidí jinak. Impozantní Strahovský stadion, který si kdysi postavili Sokolové pro své slety, nechali jsme bez užitku zpustnout a raději plýtváme

miliardami na budování všelijakých nových zbytečných arén. Těžko říci, bude-li se ještě někdy konat něco podobného, jako byly Spartakiády, v dohledné době to ale asi nebude. O to vzácnějšími zůstanou vzpomínky nás, jejich někdejších účastníků.

A tak i já budu, po vzoru své babičky, vykládat vnoučatům, jak jsem byl tenkrát, v pětasedmdesátém, cvičit na Strahově. Třeba si na to někdy později vzpomenou.

Petr Švenda

Jak jsme začínali s poválečným hokejem

Už jsme se zmínili o předválečném hokeji, který využíval zamrzlou hladinu prvorepublikového koupaliště. Jeho historie se ale nedochovala. Pováleční hokejoví nadšenci začínali tedy znovu od píky. Rozhovor s Kamilem Pernicou, vedl nás zvláštní dopisovatel, Přemysl Horek.

Kamile kde bylo ve Křtinách první kluziště?

Na úplném začátku poválečného křtinského hokeje se stříkalo vybetonované dno starého koupaliště, během dvou mrazivých nocí se snadno vytvořila ledová plocha, ale o rozměrech odpovídajících spíše hřišti volejbalovému. A tak po dvou či třech sezonách se ledové kluziště přesunulo na louku, na místo kde je dnes dětské brouzdaliště.

To už byla pro hokej regulérní plocha?

Ale vůbec ne. Kluziště bylo napříč údolím, na jednom konci stála u potoka dřevěná bouda a na konci druhém pod silnicí byly kabiny. Hřiště bylo tak krátké, že mezi modrými čarami byly asi tak čtyři metry a kdykoliv jsme vyjeli hostovat jinam, zdálo se nám kluziště strašně dlouhé. Nemohl jsem je ani dvakrát přejet tam i zpět, neboť se střídalo podle hodiněk po dvou minutách .

Kdo z vašeho mančafu se staral o hřiště?

Všichni! Nikdy nezapomenu na to, když se stavěly kabiny a chyběl materiál. Dorostenci pod vedením Mirka Pokorného „Kočky“ se odebrali v noci do Propadání

na pilu, tam si každý vypůjčil nějakou tu desku a husím pochodem přes les jsme je přinesli na koupaliště.

Výborný hráč byl i Josef Hrubý, ale proč se mu říkalo „Ráček“?

Když se Pepa přiznal do Křtin a zrovna se stavěly novým způsobem mantinely, tak on prohlásil: „*kurrrrrřa chlapi, my budeme mít rrrrohy jako na Kometě*“. A pak mu nikdo jinak neřekl, než Pepa Ráček.

A jaký hráč byl Zdeněk Kousalík z Březiny?

Když se dlouho nedařilo skórovat, tak fanoušci křičeli: „*Dejte tam slepýho Kousalíka!*“. Ten, i když nosil silné dioptrické brýle, se dokázal před brankou tak zatočit, že zmátl obranu a dal gól.

Do kdy se hrálo na kluzišti ve Křtinách?

Koncem šedesátých let si březinští Sokolové zbudovali hřiště za sokolovnou. Jejich kluzisté už mělo požadované rozměry 60x30m a tak se tam hokej přesunul.

S Kamilem Pernicou rozmlouval Přema Horek

Quo vadis Sokol?

Je to zajímavé počteníčko, ta stará sokolská kronika. Popisuje události, které dnes už nikdo nepamatuje a nebýt kroniky, ani bychom o nich možná nevěděli. Ožívají v ní příběhy, jež prožívali naši dědové a pradědové, když byli mladí, někdy jen v náznacích, jindy až v roztomilých detailech. Jako třeba když počátkem roku 1924 do sokolské knihovny vtrhla policie a z moci úřední zabavila provokativní titul Charlese Chinguye: *Kněz, žena a zpověď*. Nebo když sokolské oslavy desátého výročí vzniku republiky byly v hospodě U Perniců tak bujaré, až skončily u soudu. Nebo když si koupili všichni dohromady jeden sokolský stejnokroj, který si pak půjčovali, protože na víc stejnokrojů zkrátka neměli peníze.

To vše se od kroniky jaksi samo sebou očekává. Obsah kroniky má však ještě jeden skrytý rozměr. Mimoděk a bez záměru zachycuje i proměny myšlení jejich autorů v čase. Tak, jak se měnila doba a jak se střídaly generace cvičenců, cvičitelů i funkcionářů, měnily se i jejich cíle, motivace a potřeby. Jestliže jsme si v předchozích článcích pochvalovali, že sokolské ideály přežily ve Křtinách celé století, je na místě to nyní malinko rozvést a upřesnit.

Kdyby dnes nějakým zázrakem vstal z mrtvých některý z těch dávných šestnácti otců zakladatelů, patrně by byl dosti překvapen: Kde mají dnešní Sokolové starostu? Jak to, že nemají žádný prapor, proč nenosí sokolské čapky s pérem dozadu? Nemají dokonce ani řádně zvoleného vzdělavatele, či jiné roztodivné funkcionáře! Kam

zmizela bradla, která si před stoletím zakoupili od pražské firmy Vindyš za 432 K, zapůjčených bratrem Páskem a která sloužila jejich potomkům ještě v osmdesátých letech? A hlavně: Jak to, že dnešní Sokolové nesecvičují a nepředvádějí žádná hromadná veřejná vystoupení?

Dnes se to může zdát nepochopitelné, ale první úkol, který si mladí křtinští Sokolové tenkrát vytýčili, bylo veřejné cvičení. Už víme, že jim jejich první vystoupení zhatila světová válka, ale ti co přežili a další generace mladých záhy po válce činnost obnovili a jejich veřejná cvičení představovala přirozenou a důležitou součást sokolského života ještě dlouhá léta potom. Patřily k nim i pozdější Spartakiády. Ještě v sedmdesátých letech bylo samozřejmostí, že kromě pravidelných cvičení řady sokolských oddílů a kromě různých jiných společenských akcí, proběhla každý rok veřejná akademie, či jiné veřejné vystoupení Sokolů.

Teprve v poslední době, ve které bují individualismus, komerce a spotřební způsob života, se prosadil jiný přístup k sportu. Už žádná veřejná cvičení. Veřejný je ještě tak fotbalový zápas na hřišti pod kostelem, ale stále více pohybově aktivních spoluobčanů si raději zaplatí profesionálního cvičitele v nějaké módní disciplíně nebo pobyt v komerční posilovně. Zaplatili si to, dělají to pro sebe a ostatním po tom nic není, tak jakápak veřejná cvičení?

Společensky aktivní cvičení se jaksi vytratilo. Někdejší široké sokolské aktivity zásadním způsobem poškodilo zejména zrušení hospody u Sedláků a jejího sálu, což aktivní sokolskou organizaci prakticky přes noc umrtvilo. Ztratili jsme na řadu let tělocvičnu a než jsme získali novou, generace bývalých funkcionářů zestárla a noví neměli kde vyrůst. Mezitím se i doba změnila. Lidové cvičení se dnes nazývá fitness a stalo se výnosným obchodem. Špičkový sport se dávno uzavřel do profesionálního ghetta Olympiád a různých světových mistrovství, obklopen neprostupnou barierou odborníků, techniků a televizních štábů. Úctyhodná vítězství špičkových sportovců sice v televizi nadchnou jako vzrušující podívaná, ale ke sportu příliš nemotivují. Leda, že by tato motivace byla v zájmu sportovního průmyslu. Ten už si dokáže pohlídat, aby lidé nadšeně kupovali stále nové sportovní vybavení. Přitom na obyčejnou hrazdu, kterou si tenkrát Sokolové pořídili jako vůbec první nářadí, by dnes dospělí nevylezli a svoje děti na ni raději ani nepustí. Podle toho výchova dětí k pohybu vypadá. V tom by tedy byla rozmrzelost sokolských otců zakladatelů docela pochopitelná.

Ona ale ta společenská aktivita původního Sokola měla i své stinné stránky. Sportovní organizace nevznikaly na počátku dvacátého století jen tak pro radost, ale hlavně jako nástroj politických stran k oslovování a náboru mládeže. Stejně, jako sociáldemokratický Sokol, vznikl i lidovecký Orel, který měl ve Křtinách také svou organizaci, nebo dělnická SDTJ a později FDTJ. Přesto, že nadšení z pohybu a láska k sportu byly důležitou náplní jejich života, motivací pro činnost jednot i pro veřejná cvičení byly do značné míry politické zájmy a mezi sportovními organizacemi různých stran vznikala proto ostrá řevnivost, o kterou bychom dnes asi nestáli.

Druhá světová válka a následný politický vývoj vyřešily tyto spory jednoduše: zrušením všech spolků i stran. V poválečném období se tak už politické animozity

neměly příležitost projevit, což Sokolu paradoxně pomohlo. Pozornost se soustředila výhradně na to, co mělo být hlavní náplní tělocvičných jednot hned od počátku: na sport. A i když vrcholní představitelé ČSTV pracovali dál s nějakou politickou objednávkou, na úroveň místních jednot tato objednávka nikdy nepronikla. Zvykli jsme si, že do Sokola se nechodí schůzovat, ale cvičit.

Dnešní křtinský Sokol se personálně i programově prolíná se všemi místními zájmovými spolky v různé spolupráci. Neplývá energií na vzájemné pŕtky a sází raději na spolupráci. Ostatně, ve skutečnosti jsou dnešní spolky ve svém souhrnu pokračovateli někdejšího Sokola. Mnohé spolky vznikly právě na půdorysu Sokola, tím, že si vybraly některou část jeho dřívějších aktivit a začaly ji rozvíjet samostatně. Nakonec se zase sešli i s těmi ostatními v jediném společenství, zvaném Křtinské spolky. Pro Křtínáky je to po všech stránkách ideální stav a kéž to tak vydrží dalších sto let.

Daní, kterou za to Sokol platí, jsou ovšem určité problémy s vlastní identitou i s nábořem cvičenců a cvičitelů.

Nezbývá, než hledat takový program, který jej dostatečně odliší od ostatních složek společenského života, aniž by jim konkuroval a který dokáže oslovit jak mladou generaci, tak generaci cvičitelů. Nikoli politickými hesly, ale sportem. Prostor pro to je. To hlavní, co platilo před sto lety, platí totiž i dnes: v zdravém těle zdravý duch. Pohyb, soutěživost a nadšení vedoucích jsou pro mladou duši neodolatelně nakažlivé.

Přejme tedy Sokolu do druhého století jeho existence, aby nadále zůstal aktivní součástí křtinského společenského života, aby dál uměl oslovit a přivést k sportu co nejvíce mladých a aby se i v budoucnu dokázal úspěšně přizpůsobovat všem výzvám, které pro něj toto století připraví.

Petr Švenda

Sokolské táboření chlapců

O táborech prvorepublikových Sokolů ve třicátých letech na Říčkách jsme už psali. Nyní je čas připomenout si zážitky jejich poválečných pokračovatelů.

Uplýnulo několik desítek roků od doby, kdy jsme s panem Drochytkou byli cvičiteli mladších a starších žáků Tělovýchovné jednoty Sokol ve Křtínách.

Bývalo tradicí, že na závěr každého cvičebního období jsme začátkem školních prázdnin chodívali s chlapci tábořit do malebného prostředí na Říčkách. Jen jedenkrát jsme měli zbudovaný tábor v Rakoveckém údolí.

Tábor v přírodě

Místo našeho táboření se nacházelo asi 800m od rozcestí s turistickým označením „Pod Lhotkami“, na louce poseté kvítím, kterou potůček Říčky rozděluje

na část levou a pravou. V prvních létech jsme k táboření využívali levou, v letech pozdějších pravou část louky. Celé údolí bylo obklopeno smíšenými lesy s vůní pryskyřice, dozrávajících lesních plodů a schovávajících se hlaviček hřibů. V okolí se nacházely spousty pobytových známek po přítomnosti zvěře jelení, mufloní, srnčí, černé, jakož i zvěře drobné. Protékající Říčka bývala plná pstruhů potočních, raků, s klepety dlouhými i přes 5cm, různých druhů potápníků, vodoměrek a dalších drobných živočichů, citlivých na čistotu vody. Nad hladinou poletovaly barevné vážky, které sledovaly život pod ní. Křtinští sokoláci tábořili pod vlastnoručně vyrobenou a ručně vyšitou vlajkou s označením SOKOL KŘTINY.

Přehrada

Pravidlem při táboření bylo dodržovat sokolské a skautské zásady a vštěpovat chlapcům lásku k přírodě. Vycházky po okolí byly často doplněny předvečerním čekáním na posedech, s možností případného pozorování zvěře. Po dočasném přehrazení Říčky umožnila zvednutá hladina chlapcům prožít i zde spoustu vodních radovánek. Kromě koupání se závodilo na čas v plavání na nafukovacím lehátku. Každý závodník stál na břehu s připraveným lehátkem, po odstartování se plavalo proti proudu k zaraženému kůlu a zpět. Další oblíbená hra byla pod splavem, v nehlubším a nejširším místě, kde vždy dva chlapci se snažili jeden druhého svrhnout z lehátka.

Noční hry

Noční tma se kromě lovu bobříka odvahy a hlídání tábora využívala ke hře „na světlušky“. Před 23.00 hodinou byli chlapci rozděleni na dvě skupiny, každý hráč měl svoji baterku. Ve vzdálenosti asi 60m od sebe byly postaveny dva ešusy s hořící svíčkou. Každá skupina se snažila nepozorovaně přiblížit a zhasnout svíčku protivníka. Baterky sloužily k vyřazování hráčů. Jakmile se chlapec připlížil k protihráči krátce na něj posvítíl a zvolal např: „bum Pepík“ a ten musel odejít ze hry. Družstvo vyhrálo dvěma způsoby: buď zhaslo svíčku druhé skupině nebo vyřadilo postupně všechny jeho hráče. Stávalo se, že v jedné skupině zbyl již jediný hráč a v druhé jich bylo několik. Přesto se podařilo osamocenému chlapci zhasnout svíčku protivníka a zajistit výhru svému družstvu. Tento osamocený hráč byl pak za velkého jásotu oslavován svými spoluhráči jako hrdina.

Čerstvá zvěřina

Nevsední příležitost jsme měli v roce 1970, kdy pan Drochytka vyřídil povolenku k odlovu srnce. Denně v ranních hodinách jsme se snažili s kolegou srnce ulovit, ale nedařilo se. Chlapci začínali být smutní z toho, že vidina opékaného srnce nad ohništěm pohasíná. V poslední předvečer se rázem vše změnilo. Srnec byl uloven a opéčenou zvěřinu všichni mladí táborníci ochutnali před odchodem domů.

Bobříci

Hlavní náplní táboření bylo lovení bobříků:

1. slušného chování
2. pomoc kamarádovi
3. odvahy
4. ve střelbě z malorážky
5. ve střelbě ze vzduchovky
6. spaní pod širákem (karimatky tehdy nebyly)
7. ve fotbale
8. ve vybíjené
9. ve hře na (nepřečteno)
10. v nočním hlídání tábora
11. ve vaření a přípravě jídel
12. v plavání na nafukovacím lehátku
13. ve vodní hře na nafukovacím lehátku
14. v hledání hub
15. v noční hře na světlušky
16. za jinou užitečnou činnost

V prvních letech táboření bývali chlapci odměněni bobříky, později pak za každého bobříka byl stanoven určitý počet bodů, ty byly nakonec sečteny a každý byl odměněn některou z připravovaných medailí. Tři nejlepší z nich si vystřelili jednu ránu z lovecké pušky.

Naši spolupracovníci

V průběhu táboření s námi vždy dobře spolupracoval Zdeněk Matuška starší, který, jako tehdejší předseda Svazarmu ve Křtinách, měl možnost vzít na tábor malorážku, terče a náboje, také nám zajišťoval výrobu medailí. Od roku 1978 s námi do Říček jezdil Jan Konečný, který nám velmi pomohl a byl velkou nadějí křtinského Sokola.

Cenzura sokolské vývěsky

Po návratu z Říček byla sestavena vývěska s fotografiemi tábornického dění, která byla umístěná u vchodu do prodejny papírnictví. V roce 1968 se zpracování fotodokumentace poněkud pozdrželo a vývěska byla předložena k nahlédnutí až v odpoledních hodinách 22. srpna!!, den po napadení naší vlasti vojsky „*spřátelených armád*“. Byla to náhoda nebo osud, že na vývěsce byly dvě fotografie s dvěma malými chlapci se vzduchovkou a malorážkou (viz foto) a pod fotkami byl štítek s nápisem: “ Osádka stanu č. 5, která měla za úkol chránit tábor v případě napadení z východu “. Kvůli tomuto nápisu byla celá nástěnka druhý den ráno, 23. srpna, odstraněna.

Sokolík vlevo se vzduchovkou je Zbyněk Hamerský, sokolík vpravo s malorážkou je Libor Fiala.

Čestmír Šnobl

K historii křtinského tenisu

První tenisový kurt ve Křtinách vznikl za 1. republiky, jako součást areálu Löwiho vily (nyní bytový dům na Bukovském kopci čp. 121). Na počátku šedesátých let se dům s přílehlou zahradou a kurtem dostal do majetku Výzkumné stanice VÚLHM a přičiněním Ing. Aloise Švendy a ing. Ivo Adámka byla provedla generální oprava kurtu i výstavba cvičné zdi.

V následujících letech se výzkumná stanice o kurt starala, správcem byl ustanoven ing. Miroslav Škapa a kurt byl využíván zaměstnanci výzkumu i křtinskou veřejností. V roce 1974 přešla správa kurtu do rukou ing. Miroslava Stejskala, který se také ujal organizace a vedení sokolského tenisového oddílu.

Tenisový oddíl začal pod jeho vedením pilně trénovat a od roku 1976 se zapojil do základní okresní soutěže smíšených družstev. Připomeňme si složení hráčského kádru:

Ženy: Věra Stejskalová, Zdenka Opletalová a Lenka Švendová.

Muži: Vít Opletal, Lubomír Opletal, bratři Kadlcové, Mirek Stejskal, Jan Pokorný, Miroslav Dressler a později Václav Kalínek.

U kurtu byly svépomocí zbudovány lavičky, přičemž dřevník a kurník, stojící vedle oplocení, se proměnily v provizorní šatnu.

Později byl úpravou starého hřiště “*V Hoře*”, vybudovaného kdysi křtinským Okrašlovacím spolkem, zbudován nový kurt, o který se tenisté dělili s oddílem nohejbalu. Možnosti tenisového využití se tím ještě rozšířily.

Vzpomínal Mirek Stejskal

Dva zdroje

Je zřejmé, že poválečné období bylo zlatým věkem křtinského Sokola. Přehršle tělocvičných a společenských akcí dosáhla v té době tak úctyhodného rozsahu, že si pozorný čtenář musí položit otázku: kde brali Sokolové na organizaci všech těch akcí lidské zdroje? Kde se vzali všichni ti obětaví a nadšení organizátoři a funkcionáři, z nichž zdaleka ne všechny jsme v našich člancích stihli připomenout?

Když se zamyslíme nad tím, co mají tito organizátoři kromě lásky k pohybu společného, dojdeme k překvapivému poznání:

Důležitý okamžik, který zajistil potřebné lidské zdroje pro poválečný křtinský Sokol, nastal v roce 1951. Nenápadná a na první pohled bezvýznamná událost, která se v tom roce odehrála, a to nikoli ve Křtinách, ale v nedalekém Adamově, významným způsobem ovlivnila sokolský život a zajistila mu na několik desetiletí trvalý přísun nadšených cvičenců, cvičitelů i schopných funkcionářů.

V tom roce se v budově bývalého adamovského polesí usadil malý tým několika badatelů v oboru lesnickém, vedený ing. Václavem Štaudem. O rok později se tým přesunul na Švýcárnu v Josefovském údolí a nakonec do Křtin, kde později definitivně zakotvil v nově zbudovaném komplexu na Bukovském kopci. Tak vznikla Výzkumná stanice VÚLHM, krátce zvaná Výzkum. Tým Výzkumu se intenzivně rozvíjel a sílil. Přivedl do Křtin řadu mladých výzkumníků, plných nadšení a elánu do života, kteří zde našli bezvadnou partu spolupracovníků a inspirativní prostředí. Prozřivé vedení stanice podporovalo všechny dimenze spokojeného života zaměstnanců, včetně sportu a společenských akcí, pro něž ochotně poskytovalo své prostory, vybudovalo veřejnou saunu, obnovilo tenisový kurt na zahradě „stojednadvacítka“, pořádalo koncerty a besedy v sále výzkumné stanice a pro děti svých zaměstnanců pořádalo od poloviny šedesátých let dokonce i letní stanové tábory. Mnohým nově příchozím zaměstnancům navíc dokázala stanice zajistit ve Křtinách i bydlení, mnozí si zde našli partnerky, takže se zde nadlouho, někdy i navždy usadili.

A ukázalo se, že pro Křtiny se tím otevřela nevyčerpatelná studnice ochotných, schopných a aktivních sokolských činovníků, kteří věnovali obrovskou energii sokolskému životu, protože to byl i jejich život. Jen obtížně byste mezi všemi těmi jmény, která zde byla v souvislosti s poválečným Sokolem zmiňována, našli někoho, kdo neměl s Výzkumem vůbec nic společného. Téměř každý, kdo v té době v Sokole něco znamenal, prošel Výzkumem nebo s ním alespoň spolupracoval. Dokonce i poslední předválečný sokolský starosta Emil Pásek starší zde nakonec našel své útočiště. Tři sokolští předsedové, úřadující dohromady více než třicet let (Alfons Fiala, Vladimír Prokeš a Přemysl Horek) byli zaměstnanci Výzkumu, stejně jako Miroslav Kočena Pokorný, Jaroslav Drochytka, Čestmír Šnobl a další a další.

Na počátku devadesátých let byl provoz Výzkumu utlumen, jeho sauna byla přebudována na kanceláře a o zanedbaný tenisový kurt, který se dnes utápí v houští plevele, se nikdo nestará, přesto, že dodnes své služby marně nabízí jeho výborná

tréninková zeď, u níž jsme hrávali squash dávno předtím, než k nám toto slovo z Anglie dorazilo. Současný vlastník kurtu jeho sportovní potenciál nevyužívá.

A protože prakticky ve stejné době utichl i společenský ruch kolem Sokola, skoro by se mohlo zdát, že spolu s útlumem Výzkumu na počátku devadesátých let zanikl i Sokol.

Naštěstí tomu tak není. Sokol sice krátce před tím přišel o svou jedinou funkční tělocvičnu a oblíbený sál pro pořádání plesů a divadelních představení, ale i tuto ránu přežil, byť se z ní vzpamatovává dodnes.

Výzkumná stanice představovala pro křtinský Sokol jedinečný organizační motor, který mu přes třicet let zajišťoval personální zdroje i technické zázemí. Touto krátkou vzpomínkou vzdáváme proto zasloužený hold organizaci, která se do poválečné historie Sokola, jakož i celých Křtin, mimořádně hlasitě zapsala.

Výzkum ale nebyl jediným významným zdrojem ochotných organizátorů a cvičitelů. Kdo pozorně četl popis stoleté sokolské historie, nemohl si nevšimnout, že od samého počátku hráli mezi nimi důležitou roli „bratři učitelé“. Nejprve to byli místní učitelé Josef Glogar, Bohumír Mejzlík, Bohumila Chloupková a přicházeli další. Jejich profesní zaměření na práci s dětmi se výborně hodilo pro práci cvičitelskou. Také po válce tvořili místní učitelé významou část cvičitelského kádru. Jejich zapojení do sokolského života bylo jaksi samozřejmé.

Myslím, že i dnes by se učitelé rádi zapojili aktivně do cvičitelské práce, jenže většina dnešních učitelů do Křtin jen dojíždí, takže pokud jsou ve svém volnu aktivní, tak pochopitelně spíše tam, kde žijí. Ve dvacátých letech vybudovala obec pro své učitele bytový dům na Kopci, zvaný dodnes „Učitelák“, i když se kvůli tomu dostala do nepříjemných finančních potíží. A tak i díky tomu žila za první republiky a po válce většina místních učitelů ve Křtinách. Později se situace začala měnit a dnes je většina učitelů přespolečných. V minulosti si i mnozí z těch přespolečných ve Křtinách svůj domov našli, jak vzpomíná ve svém článku paní učitelka Vázlerová a ti se pak ve velké většině opravdu v křtinském Sokole uplatnili.

Proto je třeba i učitelskému stavu vyslovit uznání a poděkování za aktivní účast jeho představitelů na sokolském životě v průběhu celého století. Lze si jen přát, aby se i mezi těmi dnešními učiteli sokolští cvičitelé našli. Zatímco Výzkum se už nevrátí, učitelé tu budou stále.

Petr Švenda

Politická objednávka

Co má sport společného s politikou? Na první pohled nic. Sport je přirozenou potřebou každého zdravého člověka, kdežto politika je potřebou vyvolených, kteří touží měnit svět a ovládat osudy druhých. Proč je tedy tak těžké tyto dvě aktivity od sebe oddělit? Proč tak často hovoříme ve sportu o politice a v politice o sportu?

Odpověď je nasnadě. Právě proto, že je sport přirozenou potřebou téměř každého jednotlivce, stává se pro politiky nesmírně lákavým nástrojem ovládání veřejného mínění, podobně jako další lidské potřeby: potřeba jíst, pracovat a milovat se. Tam všude lze vystopovat pokusy o politickou objednávku. Ne nadarmo se už antičtí mocipáni řídili heslem “Chléb a hry”.

Dnes jsou politika a megalomanství ve sportu prisuzovány téměř výhradně minulému režimu, kterému se vyčítá zneužití sportu k propagandistickým cílům socialismu. To je sice částečně pravda, ale příliš zjednodušující. Politická objednávka stojí za sportem odjakživa a někdy je pro sport i přínosem, když pro něj například zajišťuje ekonomické zdroje. Politika hýbala již antickým světem starověkých olympiád, stála za vznikem sportovních organizací před sto lety, provázela sport přes všechny politické a společenské peripetie dvacátého století a provází jej dodnes.

Na místní úrovni ovšem vliv velké politiky na sport už dávno zeslábl. Těžiště nesmiřitelných politických bojů se přesunulo jinde, protože politické hlasy se získávají mnohem snáze ve světle médií a vrcholového sportu, než podporou dobrovolné a nezištné práce s dětmi a mládeží na místní amatérské úrovni. Naposledy jsme se o tom mohli přesvědčit při nedávné Olympiádě v Soči, jejíž megalomanství a politické pozadí nešlo přehlédnout. To ale není nic nového: Hitler nejprve uspořádal Olympiádu v Berlíně, pak anektoval Rakousko a naše pohraničí a nakonec rozpoutal nejhorší válku v dějinách. Ve světle sočské Olympiády a následné krize na Ukrajině nezbývá, než doufat, že si z něj nikdo další nevezme příklad.

Ona ta politická objednávka vlastně žádnou objednávkou není. Sport byl, je a bude, bez ohledu na to, zda si jej nějaký politik objedná. To, čemu říkáme politická objednávka, je jen touha politiků, přihřát si na sportu svou polívičku. Pokud to sportu adekvátním způsobem vrátí, budiž jim to přáno. Podstatné je, zda takto získané body zúročí v náš prospěch nebo jen ve svůj.

V našich vesnických poměrech už sport s politikou dávno nemá nic společného. Abychom si zacvičili, nemusíme kvůli tomu vyznávat žádnou správnou ideologii. Stačí jen mít chuť se hýbat a něco pro to dělat. Je tedy jen a jen na nás, jak si ten křtinský sport zorganizujeme a myslím, že je to tak dobře.

Petr Švenda

Prapory

Nejstarší sokolská fotografie z titulní strany, pocházející ze 14. srpna 1914, byla zveřejněna již vícekrát. Zachycuje jedenáct z šestnácti zakládajících členů křtinského Sokola v poněkud pateticky strnulé póze, která dnes může vzbuzovat úsměv. Je ale úsměv na místě?

Sokolům tehdy do smíchu nebylo. Fotografii pořídili krátce po vypuknutí světové války. Odhodlání a zápal pro sokolskou věc, vyzařující z fotografie, má tudíž poněkud trpké pozadí. Čtrnáct dní před vznikem fotografie vyhlásil císař pán všeobecnou mobilisaci. Ostatní jejich spolubratři patrně již narukovali. Sokolové tedy nejspíš tušili, že v tomto složení se fotografují naposledy.

Dnes se nám už asi nepodaří zjistit, jaké prapory třímali naši Sokolové v rukou. Nejsem vexilolog, čili vlajkozpytec, takže mi nezbyvá, než hádat. Československo, ani jeho trikolora tenkrát ještě neexistovaly a pouhé pomyšlení na samostatný stát bylo chápáno jako vlastizrada. Z fotografie vyplývá, že prapory jsou dvoubarevné, složené ze dvou pruhů, z nichž ten horní je bílý. Sokolské prapory to nejsou. Pohříchu máme k dispozici jen tu černobílou fotografii, takže nevíme, jakou barvu měl spodní pruh. Nejspíš šlo o červenobílou vlajku království Českého, která i po válce krátce sloužila jako státní vlajka Československa. U nás, na Moravě, by ještě mohlo jít o bikoloru modrobílou, ale ta byla užívána jen velmi omezeně v období před Bílou horou. Nejsem vexilolog, takže tím jsem svou invenci vyčerpал.

Každopádně se nejedná o prapory Rakousko-uherského mocnářství. Není divu. První Sokolové přehnanou láskou k Rakousku neoplývali. S vidinou, že za pár dní budou i oni nasazovat své životy za neoblíbeného císaře pána, se jim asi před objektivem fotoaparátu moc dobře nepózovalo. Veřejně svůj názor pochopitelně projevit nemohli, pokud nechtěli dopadnout jako hostinský Palivec ze Švejka a tak mne napadlo, že nám možná volbou praporů zanechali skryté poselství a že z jejich očí nevyzařuje jen zápal pro sokolskou věc, ale také vzdor vůči c. a k. válečné mašinerii, odhodlání bít se za svůj nový stát a touha přežít.

Petr Švenda

Fotbalový tým v sedmdesátých letech.

Spartakiáda 1955

Příprava na poslední Všesokolský slet. 1948.

Třetí zvonění. Sokolské divadlo v padesátých letech

Zpravodaj vyšel nákladem 330 ks.

Občanům Křtiny je zdarma distribuován do poštovních schránek. Svoje příspěvky a náměty zasílejte na e-mailovou adresu zpravodaj@krtiny.cz, případně doneste na ÚM Křtiny ve fyzické podobě. Uzávěrka příštího čísla je **20.6.2014**. Za věcnou správnost příspěvku odpovídá autor. Redakční rada si vyhrazuje právo příspěvky dle potřeby krátit, případně stylisticky upravit nebo nezveřejnit. Vydává Komise pro informatiku Zastupitelstva městysu Křtiny. Šéfredaktor: Petr Švenda. Tisk - grafika PrintLab.

Registrováno MK ČR E 20584.